

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України
з питань гуманітарної та інформаційної політики

17 червня 2020 року

ПОТУРАЄВ М.Р. Доброго дня, шановні колеги! Розпочинаємо засідання Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики. Я хочу для початку дуже коротко сказати, що ми тут, в комітеті, представлені з різних політичних груп і фракцій, які є у Верховній Раді України, на жаль, не всіх, хотілося б, щоб були представлені всі абсолютно групи і фракції, але так, як є. Тим не менше, у нас можуть бути різні політичні погляди на певні події чи різне бачення того, як слід розвивати нашу галузь, хоча у переважній більшості питань у нас спільні погляди, це вже продемонструвала наша спільна робота, але це не має для мене, як для обраного голови комітету, ніякого значення. Як голова комітету я готовий сприяти всім вам у всіх ваших ініціативах і так далі.

Дякую за довіру, яку я отримав в залі. Від всіх, я знаю, як би там не було при голосуванні, підтримка була з боку всіх членів нашого комітету. Можете завжди розраховувати на мою підтримку у всіх ваших справах на користь України.

Для пана Олександра і пана Рената ще раз повторюю, що немає значення, які в нас різні, можливо, погляди на ті чи інші речі, як голова комітету я зобов'язуюся допомагати вам у всіх ваших справах як членів нашого спільного комітету.

Отже, колеги, я просив би зараз до того порядку денного, який у вас є, і ви, я сподіваюся, з ним ознайомилися, внести ще два питання. Перше питання – це про підготовку остаточної редакції пункту другого частини третьої розділу другого Прикінцеві та Перехідні положення Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу

у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19), щодо врахування правки № 110 Княжицького Миколи Леонідовича.

Колеги, у чому там колізія? Це абсолютно відповідає Регламенту. Наш секретаріат вчора до пізнього вечора працював з юридичним управлінням Апарату Верховної Ради. Немає тут ніяких підводних каменів, ми просто виконуємо свою роботу. Справа в тому, що коли ми голосували поправку 110 Миколи Леонідовича Княжицького, він там, проговорюючи з місця текст, вніс невеличку зміну, яка по суті нічого не змінює, але телерадіоорганізаціям значно полегшує життя. І це було з самого початку помилкою, на жаль. Там в нас йшлося про те, що телерадіоорганізації під час пандемії... Взагалі, ця поправка розрахована на те, що якщо вони не можуть повністю відповідати умовам ліцензії, то вони мають про це повідомити Національну раду з питань телебачення і радіомовлення і Національна рада може це дозволити. Ну тому що зараз всім важко. Всім важко працювати. І там у нас просто було сформульовано так, що якщо вони у своїй роботі не відповідають законодавству, а це неправильно, це значно розширює, так би мовити, можливі проти них санкції, тому це зведено до питання умов ліцензії, і все, щоб на телерадіоорганізації не було можливості зробити якісь зауваження. Так? Тому, значить, текст розданий. Миколо Леонідовичу, я попросив би вас, ви бачили його? Пане Тарасе, будь ласка, у нас дуже важливе питання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, я його бачив.

ПАВЛЕНКО Ю.О. *(Без мікрофону, не чути)* ... порядок денний. Може, тоді проголосуємо порядок денний.

КРАВЧУК Є.М. Зміни до порядку денного.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, давайте зміни, дякую, так. Це перше доповнення. Це перше, так. І друге, і друге.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я дуже коротко, з вашого дозволу.

ПАВЛЕНКО Ю.О. *(Без мікрофону, не чути)*... в порядок денний, а потім зробимо цей пункт першим...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. І проголосуємо.

ПОТУРАЄВ М.Р. І другий, і другий пункт, значить, це про голів та персональний склад підкомітетів Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики. Це стосується того, що, значить, я залишаю посаду голови підкомітету з питань інформаційної політики, а посаду заступника вже, Павле Миколайовичу, ви обійняли. З цим ми вас також усі вітаємо. І ми будемо пропонувати обрати Євгенію Михайлівну Кравчук на цю посаду голови підкомітету, а також коли прийде пан Володимир В'ятрович, щоб він визначився, в якому підкомітеті він буде працювати.

Тому такі два пункти, якими пропонується доповнити порядок денний. Отже, за порядок денний з такими доповненнями прошу голосувати. Хто за?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте-почекайте. Дозвольте висловитися. Значить, щодо порядку денного я категорично наполягаю на виключенні з порядку денного проекту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо навчання державною мовою в закладах освіти, тому що цей законопроект якраз забороняє навчання державною мовою і вилучає норми, що не менше 80 відсотків навчання державною мовою має бути в закладах освіти. Тому законопроект не відповідає своїй назві і, з моєї точки зору, не

має розглядатися сьогодні на комітеті. Це законопроект про заборону навчання державною мовою.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую...

(Вимкнено мікрофон)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я наголошую, що кожен, хто буде голосувати за розгляд цього проекту, буде голосувати за заборону навчання державною мовою. Прочитайте законопроект.

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, я ставлю на голосування порядок денний з двома доповненнями, які мною запропоновані. Хто за порядок денний? Хто проти? Хто утримався? Добре, рішення прийнято.

Починаємо працювати... Так, а ми ж уже включили законопроект народного депутата Максима Бужанського до розгляду.

Отже, Миколо Леонідовичу, у вас немає зауважень по тексту редакційному 110-ї правки, який підготовлений секретаріатом нашим?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, немає зауважень, повністю підтримую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, ми за це вже вчора проголосували залом. Я прошу просто підтримати зараз рішенням своїм, тому що це дасть можливість Голові Верховної Ради підписати закон. Тому прошу проголосувати за остаточну редакцію 110-ї поправки.

Хто за? Дякую. Хто проти? Утримався? Немає. Колеги, дуже вам дякую.

Пан В'ятрович прийшов і це дає нам можливість вже і другий пункт додатковий зараз проголосувати. Отже, колеги, хто за те, щоби призначити

народного депутата Кравчук Євгенію Михайлівну головою підкомітету комітету нашого з питань інформаційної політики. Хто за?

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ні. Дозвольте. Можна?

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Щодо даного питання, повторю те, що говорив дев'ять місяців тому, коли починав роботу наш комітет. У мене жодних персональних немає заперечень щодо Євгенії Кравчук як голови підкомітету з точки зору її фаховості і можливостей організувати роботу підкомітету.

Разом з тим я вважаю, що той принцип, який був обраний комітетом на початку каденції цього скликання, коли підкомітети і як керівництво комітету, так і керівництво підкомітетів розподілено виключно серед однієї фракції партії більшості, на мій погляд, є неприйнятний для нормальної повноцінної роботи комітету і порушенням є навіть парламентської традиції яка склалася у Верховній Раді як України, так, власне, будь-якої цивілізованої нормальної країни.

Оцей принцип, коли нам потрібні посади і всі, і ми бачимо тільки себе, а інших партій не бачимо, на жаль, це до певної міри дискредитує Верховну Раду України. І, не дивлячись на достатньо злагоджену роботу у нас в комітеті, ігнорування можливості опозиції хоча би на рівні підкомітетів впливати на організацію і роботу комітету профільного, на мій погляд є неправильним.

Тому я звертаюся от до новообраного голови комітету, до керівництва комітету, ви всі, в принципі, в більшості своїй представляєте єдину політичну силу, уже отримали парламентський досвід, подивитися на цю ситуацію – організацію роботи підкомітетів, виходячи з парламентської традиції, з рівності і можливості представлення представників всіх фракцій, які входять

в комітет, і на рівні керівництва підкомітетів. І це тільки додало б злагожденості і ефективності роботі нашого комітету.

Тому я зі свого боку ще раз кажу не персонально, в даному випадку утримуюсь від голосування за це рішення, а з точки зору принципу, який, на жаль, продовжується в нашому комітеті з точки зору роботи підкомітетів.

Я можу ще раз сказати, ми хоча і в опозиції і не маємо там жодної керівної посади, але максимально працювали як на рівні підкомітетів, комітету, робочих груп з тим, щоб були якісні закони, не блокуючи цю роботу.

Але ще раз кажу, я пропоную от керівництву подумати, це на нас ніяк не вплине, нам посади не потрібні, але принципи певні, я думаю, що треба формувати такі, які б об'єднували, а не навпаки монополізовували владу.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Юрію.

Будь ласка.

ЛЕРОС Г.Б. Пане Павленко, я з вами згоден стосовно об'єктивності роботи комітету. Тому у мене є зустрічна пропозиція, виходячи з того, що пан Княжицький очолював комітет культури в минулому скликанні, я готовий поступитися місцем голови підкомітету пану Княжицькому і це буде зустрічний крок для об'єктивності роботи комітету.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Юрію, за пропозицію. Я думаю, що ми зараз не будемо приймати рішення по підкомітету культури, тому що я, щонайменше, думаю, що Микола Леонідович має подумати і, можливо,

представники іншої опозиційної сили. Тим не менше, будь ласка, Миколо Леонідовичу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, насправді це серйозне питання. Справді у нас сталося так, що у нас опозиція не представлена в керівництві, крім шановного секретаря з опозиційної однієї партії, не представлені ні в керівництві комітету, ні в керівництві підкомітетів. І це питання, яке треба вирішувати.

Тому що, якщо би мене запитали з професійної точки зору: чи проголосував би я за пані Кравчук? Так, безумовно. Я їй довіряю, я вважаю її фаховою людиною і у мене немає жодних питань. З точки зору політичної для нас складно, тобто ми будемо утримуватись, хоча ми знову ж таки довіряємо і професійно шануємо пані Кравчук.

І тому або ми дійсно перерозподіляємо керівництво підкомітетів і готуємо в цілому, або ви вправі як керівник поставити це на голосування і мати той результат, який ви будете мати. Ми свою позицію просто задекларували, я думаю, як опозиція.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, ви знаєте, що я глибоко ціную ваш вклад в роботу нашого комітету: і персональний вклад Юрія Павленка, і персональний вклад Миколи Княжицького, вклад кожного члена комітету. Значить, я можу сказати, що ми там "розмотали той клубок" до самої першої постанови, яка дійсно не дає нам можливості дійсно, дійсно деякі зміни і збільшення кількості заступників голів комітетів не лише в нашому комітеті, не дає нам можливості це зробити. Хоча це дійсно, вже і практика показала, було би на користь взагалі-то і роботі комітетів, не лише тільки нашого.

Я зараз не хочу заглиблюватися в це питання, але воно є вже в фокусі нашої уваги.

Тим не менше, оскільки підкомітет з інформаційної політики важливий для нашого комітету, я ставлю на голосування питання про обрання Євгенії Кравчук головою підкомітету з інформаційної політики. Хто за, колеги?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. За звільнення спочатку.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре, тоді хто за звільнення мене з цієї посади? Хто за? Хто проти? *(Шум у залі)* Утримались? Дякую.

Хто за обрання пані Євгенії Кравчук головою підкомітету? Хто за? Хто проти? Утримався? Дякую. Рішення прийнято.

Пане Міністр, будь ласка.

ТКАЧЕНКО О.В. По-перше, я хотів скористатися нагодою і поздоровити голову комітету, побажати найкращому комітету у Верховній Раді надалі успішної і ефективної роботи. І попросити вас, якщо ви будете розглядати, підтримати Програму дій уряду. І представити заступника Міністра пані Ларису Петасюк, яку щойно призначили. *(Оплески)*

Я тоді бажаю вам успіхів. З вами "тягне" на старе місце.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Олександр Владиславовичу! Пане Міністр! Ну скажіть людям, а то ж люди подумають, що ви без поваги. Я скажу, що у пана Міністра дуже важлива зустріч з іноземною делегацією.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Одне коротке питання по програмі. Коротке. Ви подали свої пропозиції, які є слухні. З моєї точки зору, слухні. Ми би їх підтримали. Просто ми не знаємо імплементації їх до Програми дій уряду

зараз. Просто їх немає. Через те, коли ми будемо це розглядати, ну просто ви підете, щоб це зразу було зрозуміло. Вони слухні, якби вони були...

ТКАЧЕНКО О.В. Мене вже поставили до відома стосовно цього питання. Зараз спробую розібратися в цій бюрократичній історії, де воно поділося. А там питань багато.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І як тепер критикувати міністерство оце?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Ніяк.

(Сміх у залі)

ТКАЧЕНКО О.В. То це була пастка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякуємо.

КРАВЧУК Є.М. Я би хотіла подякувати за довіру колегам. І буду намагатись налаштувати інклюзивну роботу підкомітету, щоб усі представники мали можливість долучитися.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, колеги. Наступне. З вашого дозволу, наступне питання.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Якщо дозволите, пане голово.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Так сталося, що коли ми розподіляли представників у підкомітетах, пан Ренат ще в комітеті повноцінно не почав працювати і не вніс свої пропозиції, то я просив би підтримати Рената Кузьміна членом підкомітетів, а він подасть потім список, до яких підкомітетів...

ПОТУРАЄВ М.Р. Я саме хотів поставити цю частину цього пункту. Дякую, пане Юрію.

Колеги, я думаю, що це варто все ж таки проголосувати. Хто за те, щоб пан Кузьмін і пан В'ятрович самі обрали для себе ті підкомітети, в яких їм цікаво і плідно буде працювати? Щоб до цього просто ми бюрократично не поверталися. Підтримуємо? Будь ласка, давайте проголосуємо. Хто за це? Хто проти? Утримався? Немає.

Шановні колеги! Будь ласка, у нас є вибір. Можна вступати не до одного, як ви бачите по списку. Так що, будь ласка, приєднуйтесь.

Так, наступне питання порядку денного. Про проект Постанови про Звернення Верховної Ради України до Кабінету Міністрів України щодо необхідності збереження унікального ландшафтно-архітектурного комплексу "Садиба Даховських" та створення на його базі державного ландшафтно-паркового музею Історії Українського Війська (реєстраційний номер 3581), народний депутат Антон Яценко та інші.

Колеги, хочу від себе сказати, що ініціатива, на мій погляд, дуже гарна і потребує нашої підтримки. Я сподіваюся, що всі ландшафтно-паркові музеї, інші об'єкти знайдуть людей, які будуть готові вкладати в них гроші, при тому, що вони будуть залишатися державними. Тому що цей музей, він залишиться державним, там ні про яку передачу землі, ні про які інші можливі комерційні інтереси мова не йде взагалі.

Пане Олександр, це в Черкаській області. Зараз пан Антон нам доповість, розповість про це. Це в Черкаській області, дійсно унікальний

об'єкт, занедбаний. Але нашою постановою ми дамо можливість його привести на той рівень, на якому він має знаходитися. Тому що для нас як для держави, коли в нас руйнуються такі об'єкти, це просто ганьба і сором.

Пане Антоне, будь ласка, вам слово.

ЯЦЕНКО А.В. Доброго дня, шановні колеги. Я, по-перше, вдячний, що ви включили дуже швидко цей проект постанови в порядок денний комітету.

Ну і дуже коротко розповім. Черкаська область, Монастирищенський район, це 150 кілометрів від Києва, знаходиться "Садиба Даховських", вона має також назву Леськовський замок. Він єдиний пам'ятник архітектури (я зараз його покажу) в англійському стилі, який був побудований на початку 19 століття, і в принципі будувався як конкурент парку "Софіївка", хто знає, в Умані. Там ніхто не живе, лише кажани. Навколо парку територія 88 гектарів. Ще є 40 будівель, є історичні будівлі, є радянських часів. Зараз парк і ця територія знаходиться на балансі Міністерства оборони і обліковується ця будівля, що я вам показував, як склад. Будинок руйнується. Зараз там нічого немає. Але навколо є дуже гарний парк, десь 15 гектарів, є ставок. Тобто дуже цікавий об'єкт.

Хто пам'ятає радянський фільм "Тайна черных дроздов", хто дивився колись, оце там якраз знімали.

Він є в усіх туристичних путівниках, але, на жаль, така ситуація.

Вже декілька разів ми зустрічалися з Міністерством оборони, безпосередньо з паном Хомчаком, і в принципі знайшло підтримку, що не лише просто реставрувати садибу, це було б добре, але, як кажуть, вбити двох зайців, це зробити там музей ландшафтний під відкритим небом і всередині садиби Історії Українського Війська від початку існування до наших часів. Є аналогічні об'єкти, наприклад, в Парижі, це Будинок Інвалідів, в інших місцях.

Ми розробили зараз цю концепцію. З вашого дозволу, я в електронному вигляді надішлю всім членам комітету і буду дуже вдячний, якщо будуть пропозиції. Постанову подали всі депутати, які мають відношення до Черкащини. Цей об'єкт так сталося, що він у мене.

Я дуже вибачаюся, Юро, можна? Перекрикувати важко.

Цей об'єкт знаходиться на території округу № 200, де я маю честь бути депутатом. Але підписали його всі члени, скажімо, всіх депутатських груп і фракцій: це і пан Корнієнко зі "Слуги народу", який очолює сьогодні об'єднання "Черкащани", де ми всі входимо, це і пан Німченко з "Опозиційного блоку", тобто і всі інші колеги, які, в принципі, розуміють, що це добре. Тому є така ініціатива.

Якщо ми цю постанову проголосуємо в Верховній Раді, то ми вже з Міністерством оборони узгодили, що в цьому році почнемо робити проектно-кошторисну документацію і концепцію. А в наступному, я думаю, уже можна було б приступити до побудови цього музею. Скільки це займе часу? Все залежить, я думаю, рік чи два ми будемо будувати, але, на мій погляд, дуже гарна ініціатива. Тим паче, що це в центрі України і Черкащина у нас козацький край.

Тому дуже велике прохання до членів комітету це підтримати. І вважаю, що була б гарна така ініціатива. Тим паче, щоб ми б розпочали, може, навіть таку тенденцію, от я спілкувався з багатьма колегами. У нас так сталося, на жаль, в радянські часи, що в церквах робили склади для картоплі і руйнували церкви, там палаци – і звичайно це, як кажуть, неправильно. І тому було б дуже добре, щоб ми це зробили. Дякую за увагу. І прошу підтримати.

Безумовно, це має бути лише кошти державного бюджету. Але якщо буде популяризація цього процесу, можливо, ми з Міноборони спілкувалися, можна було б залучати і діаспору українську, хто волонтери - звичайно також. Звичайно, тут невеликі, в принципі, кошти, тому що просто

реставрація самої будівлі і до ума довести цей парк, і ще експонати. Думаю, що, в принципі, це того варте і воно б носило таку, скажімо, популяризацію України і в світі, і серед молоді. Тому було би це добре.

Дякую.

КАЧНИЙ О.С. Дозвольте запитання?

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, запитання.

КАЧНИЙ О.С. Скажіть, будь ласка, сьогодні воно на балансі Міністерства оборони?

ЯЦЕНКО А.В. Так і залишиться на балансі Міністерства оборони.

КАЧНИЙ О.С. Так і залишиться?

ЯЦЕНКО А.В. Звичайно.

КАЧНИЙ О.С. Це буде державне підприємство, державна установа?

ЯЦЕНКО А.В. Безумовно. Так, це буде державна. Вони створюють своїм наказом музей як підприємство і воно буде знаходитися на балансі Міністерства оборони.

Тобто мови немає ніякої про відчуження землі чи про інші речі. Більш того, скажу, що уже два роки я боровся, наприклад, от коли буда спроба приватизувати і один бізнесмен місцевий каже: "Хочу там відкрити кафе типа генделика". Я кажу: "Ми не проти інвесторів, але це ж все одно, що, наприклад, в Софійському соборі відкрити чи десь в таких".

Безумовно, це перлина така українська і просто ми морального права не маємо дати це "роздерибанити". Тому саме статус музею дасть можливість, щоб це було як єдиний такий, як кажуть, комплекс.

КАЧНИЙ О.С. Хто буде фінансувати утримання?

ЯЦЕНКО А.В. Міністерство оборони.

КАЧНИЙ О.С. Міністерство оборони.

ЯЦЕНКО А.В. Звичайно. І потім, коли він запрацює, звичайно, буде якась плата за вхід і люди будуть. Але тут не комерційний проект. Тут мова іде більш про такий, скажімо, духовний.

(Загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую.

Дивіться, в принципі, це благородна ідея депутата зі свого округу підтримати там такий прекрасний замок. Скептично я ставлюсь до того, що там можна буде зробити музей Українського війська. Зробити можна буде, але питання в тому, скільки буде відвідувачів, тому що це просто дуже далеко. І це не Париж. Добре порівнювати з Парижем, просто, на жаль, це 200 кілометрів від Києва, це точно не Париж.

ЯЦЕНКО А.В. 150 кілометрів.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Все одно це не Париж. Бо ми можемо подивитися, скільки відвідувачів в нашому...

ЯЦЕНКО А.В. Я зараз дам відповідь.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Чекайте. Ще раз кажу, я не проти цієї постанови, я за неї, я її буду підтримувати. Просто хочу наголосити, що, по-перше, це точно не Париж, на жаль. По-друге, в нас є дійсно дуже багато прекрасних замків в Україні, які знаходяться в занедбаному стані, і було б добре до цього підходити цілісно і комплексно. Тому що коли ми говоримо про той же замок Потоцьких, який за 80 кілометрів від Львова по трасі, повз який всі проїжджають, який в жахливому стані, або про замки Тернопільщини, Харківщини і багатьох інших регіонів, то очевидно, що це є така велика проблема.

По-друге, постанова про звернення, це, чесно кажучи, ні про що. Тобто з юридичної точки зору це не закон, це аналогічно тому, що звернення групи народних депутатів чи заява. Тобто це ніякої особливої юридичної сили мати не буде.

Попри те, я просто сказав свої зауваження до суті цього, що треба до цього комплексно підходити, хоча загалом, очевидно, я підтримую цей проект, і вважаю, що ми можемо за нього проголосувати і буду за це голосувати.

ЯЦЕНКО А.В. Я дякую пану Княжицькому.

Я дуже коротко. Перш за все ми в принципі відпрацювали з секретаріатом комітету, там були юридичні "шероховатості", але відпрацювали до цього засідання.

Що стосується того, що далеко, звичайно, питання є. Але це Одеська траса. По-друге, в 50 кілометрах там місто Умань. Ви знаєте, ну так в мене в житті сталося, що вже декілька років ми відновлюємо ці об'єкти. Ми побудували в Умані парк "Нова Софіївка", реконструювали стару "Софіївку". Там є туристичний могутній центр. Ми зробили там фонтани на кшталт

вінницьких і ще багато чого. Тому в принципі ми це зав'яжемо. І там же недалеко (не в мене на окрузі) Буцький каньйон. Тому я думаю, що при популяризації цієї ідеї буде на 1-2 дні якраз гарний маршрут. Справа не в тому, що в мене чи не в мене на окрузі, а так сталося, що дійсно на цій території дуже багато цікавих речей.

Але що стосується зауваження щодо збереження замків і так далі, я думаю, що можна було б навіть ініціювати робочу групу з Мінкультом, щоб створити чи закон, чи постанову, щоб ми до цього питання підійшли комплексно.

Що стосується звернення, звичайно, це більше політичний крок, але це демонструє, що в нас в принципі є підтримка таких напрямків на рівні держави, а не лише просто ініціатива декількох депутатів.

Я дякую ще раз за підтримку і за питання.

ЛЕРОС Г.Б. У мене ще є запитання. Може, краще, щоб не було навантаження на бюджет або на Міноборони, спробувати зробити державно-приватне партнерство?

ЯЦЕНКО А.В. Ви розумієте, у нас, на жаль, це завершиться простими речами. Вже були спроби вирубати цей парк, якому 200 років. Максимум, там пороблять кафешки. Я не проти, щоб це було. Але з нашого боку, я думаю, що правильніше було б залучити діаспору і волонтерські якісь рухи.

ЛЕРОС Г.Б. Пане Яценко, ми знаємо, що ви досить заможна людина, може, ви на себе візьмете таку ініціативу – зробити там музей?

ЯЦЕНКО А.В. Я читаю ваші пости про мене, я не Єрмак, я одразу скажу, а Яценко, і тому це питання не політичне. Що стосується допомоги, повірте, я багато займаюсь благодійністю, як і всі колеги...

ЛЕРОС Г.Б. Ні, це насправді пропозицію зробити, приватно-державне партнерство. Одне іншому не заважає.

ЯЦЕНКО А.В. Ну я Яценко. Я не Ахметов Рінат Леонідович. І не Єрмак, я тут пожартую знову. Тому прохання, ну давайте не політизувати це питання, і попрацюємо, щоб це було. Але зі свого боку ще раз кажу, що, наприклад, от у нас в Умані функціонують фонтани такі, як у Вінниці, і десь 500 тисяч туристів, то, звичайно, певне обладнання і певні речі - ну я допомагаю і мої там родичі допомагають. Тому, звичайно, я не залишу свій округ. І хочу зазначити, так просто підводячи підсумок, що на цих виборах останніх я отримав майже 70 відсотків підтримки виборців. І звичайно, викладаюся і проблеми округу і людей на ньому сприймаю як свої особисті. Тому, звичайно, будемо працювати в цьому напрямку також. Я дякую вам за питання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Софіє, давайте, може, голосувати, якщо немає якогось дуже важливого запитання. Я прошу вибачення, просто у нас ще Програма уряду. Ну пані Софіє, якщо ви мені вибачите. Останній раз, останній раз.

ФЕДИНА С.Р. *(Без мікрофону, погано чути)* Вибачу, але це другий день поспіль. Я вчора майже годину тримала руку, мені слова не дали.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Софіє, якщо я вчора не помітив вашу руку, я прошу вибачення. Будь ласка, я вам даю слово. Не просто прошу вибачення, а даю вам слово.

ФЕДИНА С.Р. Я просто хотіла би також долучитися до цього питання, що варто було би напрацювати якусь дещо ширшу концепцію. Тому що якщо ми просто зберігаємо якийсь комплекс і немає за тим фінансів, які будуть, великі фінанси, вкладені, то це частково буде абсолютно безперспективно. Йдеться про такий самий масштаб робіт, який зараз є з роботами по замках. І зокрема якщо ми говоримо по досвіду Львівщини, в кожен замок, щоб його привести хоча би в якийсь нормальний стан з обігрівом, з освітленням, охороною, забезпеченням, це вже великий кавалок коштів.

Далі йдеться про реставрацію і наповнення самої експозиції. Це так само великі кошти, які, я гарантую, Міністерство оборони не буде забезпечувати. Тому тут ідеться про те, щоб підійти до цього питання, що у нас є багато різних таких споруд, який дороговказ, який план дій ми могли би напрацювати універсальний для них усіх.

Друге питання, я пам'ятаю їзду в тих регіонах, це дорога. Знову ж таки, коли у нас є такий комплекс, значить, тоді тут треба буде зразу звертатися і щодо забезпечення доріг до такої туристичної інфраструктури.

Третій момент - це кожен такий об'єкт на майбутнє, він мав би так само нашими зусиллями бути забезпечений можливістю розбудови туристичної інфраструктури. Немає інфраструктури - туристи туди не поїдуть. Недавно це були Шевченківські місця по Черкаській області, там не було навіть де кави випити і не було де переночувати. Не було реклами. Не було інтернету.

Тобто, думаю, що для Комітету з питань культури це мало би бути, можливо, навіть підкомітет з питань культури, сісти і почати працювати дійсно комплексно в інтересі усіх пам'яток, а не виокремлювати тільки конкретно якусь одну. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Повністю погоджуюсь. Зараз, пане Антоне, зараз. Повністю з вами, пані Софіє, погоджуюсь. Ну є профільний підкомітет, ми чекаємо, тому що всі чекаємо тоді пропозицій. Що стосується того, що ця

постанова потрібна, дивіться, у нас така ситуація в країні, ви ж знаєте прекрасно, з цими об'єктами, якщо можна зробити крок для того, щоб врятувати хоча б один, давайте почнемо з цього одного.

Пане Антоне, будь ласка.

ЯЦЕНКО А.В. Я буквально коротко. Хочу пані Федині подякувати за речі, які вона каже. Ну перш за все ми пришлемо концепцію і чекаємо пропозиції. Але що стосується доріг, то певна робота проведена, так, вже одеський бан, фактично він в гарному стані. Зараз розробляється ПКД, і буде профінансована, незалежно від музею, до речі, ми працюємо в цьому напрямку, це дорога Умань-Бершадь. Також основна дорога, яка з одеського бана, Радівка-Жашків-Мошни, яка проходить через це, Т-24-03, також робиться проектно-кошторисна документація. І сподіваюся, що в цьому році, максимум в наступному, точно до запуску музею, це буде зроблено.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Видно, що наш колега пан Антон Яценко працює на окрузі, знає всі номери доріг і так далі.

Колеги, прошу проголосувати. Хто за те, щоб підтримати цю постанову? Проти? Так, з редакцією комітету. Хто проти? Утримався? Немає.

Ми вам дякуємо, пане Антоне.

ЯЦЕНКО А.В. Дуже дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, переходимо до наступного пункту порядку денного – це про Програму діяльності Кабінету Міністрів України. Я дуже коротко скажу від себе і потім буду всім давати можливість висловитися. Я вважаю, що ті пропозиції, які могло туди внести наше міністерство і наш

колега міністр, вони були внесені. Там дещо не потрапило в програму. Ми почули Олександра Ткаченка, він над цим працює, щоб воно якось потрапило все ж таки в програму. Моя позиція, що програму треба підтримати через те, що це наш міністр, це наше міністерство і, знову ж таки, наші пропозиції або вже враховані, або в стадії врахування знаходяться. Це моя точка зору. Я на початку висловився, більше з цього приводу висловлюватися не буду.

В кого є щось сказати, будь ласка, я готовий надавати слово.

Миколо Леонідовичу, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Може, пані Лариса скаже. Дивіться, є пропозиції міністра, вони хороші, я би їх підтримав, може, навіть за це... Може, пані Лариса скаже, що з ними робити, бо в Програму уряду ми їх не доповнимо. Це два різні питання в нас виникли.

ПЕТАСЮК Л.В. Я можу пояснити це питання. Дивіться, 22 травня було рішення комітету, в нас були пропозиції, які ми підтримали до Програми дій уряду, їх включив Кабінет Міністрів повністю. Потім виникли додаткові пропозиції, які ми надіслали листом від 12 числа. Це були пропозиції, які додатково були опрацьовані, по кіно і по читанню. Частина з цих пропозицій, порівняльну таблицю ми теж відправили на комітет, можна врахувати в заходах на виконання Програми дій уряду. Це в принципі робиться. Наприклад, можемо, пройтися по пропозиціях: програма з підтримки читання в Україні - це можна зробити на рівні Кабінету Міністрів, і ми в принципі це можемо зробити.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Питання: що робити з пропозиціями Ткаченка – проголосувати за них, відкласти...

ПЕТАСЮК Л.В. Підтримати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Давайте окремо ... *(не чути)* пропозиції Ткаченка, а потім ...

СУШКО П.М. А ті пропозиції, що ми надавали стосовно кіно? Вони є, так?

ПЕТАСЮК Л.В. Теж в цьому листі від 12 червня.

СУШКО П.М. А в програмі?

ПЕТАСЮК Л.В. Просто ті пропозиції, які ви подавали, вони більш детально розписують ті моменти, які вже прописані в цій програмі, в Програмі уряду, там по кіно були питання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, це два різних документи. Давайте просто підтримаємо пропозиції Ткаченка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я підтримую пропозицію Миколи Леонідовича. Я ставлю на голосування підтримання пропозицій Міністра культури і інформаційної політики Олександра Ткаченка.

Хто за те, щоб підтримати пропозиції міністра? Дякую. Хто проти? Хто утримався? Утримався пан Кузьмін. Рішення прийнято. Дякую.

Тепер щодо Програми діяльності Кабінету Міністрів України доопрацьованої. Будь ласка, колеги, Микола Леонідович перший, потім Павло Миколайович.

Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Отже, доопрацьований Проект діяльності, він відрізняється від попереднього варіанту. Програма більш наповнена, хоча дуже багато загалом декларацій. Наші зауваження, що поза увагою залишилося питання виконання Закону України "Про забезпечення функціонування української мови як державної", крім згадки про формування цілісного україномовного культурного інформаційного простору, в програмі взагалі не згадується цей напрямок, а ми говорили і закон вимагає створення спеціальної програми підтримки української мови, центрів навчання української мови. В програмі уряду про це не сказано жодного слова. Це якраз ті "пряники", про які говорив Президент Зеленський, коли говорив про закон щодо української мови.

Практично не приділено уваги книговидавничій сфері і читанню, на відміну від пропозицій міністра, які не підтримані, на жаль, в Програмі уряду цього немає, крім загальної фрази однієї про розвиток книговидавничої сфери. У нас було серйозне зауваження щодо того, там згадується Музей Голодомору і Музей Небесної сотні, щоб згадати там створення Музею Бабиного Яру. Є державна програма, яка реалізовується і Національним заповідником "Бабин Яр", і Академією наук України. І ви знаєте, скільки конфліктів навколо цього. Українська держава має до цього долучатися. Попри наші пропозиції в програмі цього немає.

Український інститут книги подав чіткі пропозиції, що можуть бути реалізовані щодо сфери книговидання і промоції читання, вони теж в програмі не відображені. Тому якби можна було дійсно додати те, що пропонував міністр, це було б дуже добре. Оскільки регламент цього не передбачає, ми не можемо підтримати, представники нашої фракції, Програму діяльності Кабінету Міністрів з названих причин.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Павле Миколайовичу, у мене є пропозиція. Давайте вислухаємо колег з інших фракцій, а потім висловимося самі. Добре?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановні колеги! На жаль, я хочу сказати, що в діях уряду і в конкретному цьому варіанті Проекту діяльності уряду культура як така, вона відсутня. Головне зараз - культуру потрібно підтримати коштами. Тому що в час карантину і в час отакого випробування культура найбільше потерпає за відсутності фінансування. І я не буду цитувати в шанованому такому товаристві, що мені пишуть з округів, але насправді це реально відчують ті люди, які опікуються культурою - бібліотеками, музеями, творчими спілками, колективами музичними. Для них це реальна потреба. І замість того, щоб говорити про підтримку культури, уряд просто повинен був зробити реальні прості і зрозумілі кроки - скерувати кошти. Кошти скеровані на багато потреб, але серед цих потреб культури ми якраз і не побачили. Тому я не буду підтримувати цю програму, оскільки вона не спрямована на підтримку ані культури, ані гуманітарної сфери.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я дуже шкодую, що вийшов Юрій Павленко. Ну наскільки я знаю, позиція вашої фракції в тому, що ви теж не підтримуєте цю програму.

Пан Юрій повернувся. Пане Юрію, будь ласка, я дуже хотів би, щоб ви повторили. Пане Олександрє, з вашого дозволу, потім ви. Тому що в пана Юрія є дуже змістовна позиція критики Програми уряду. Я хотів би, щоб він її озвучив.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Що стосується Програми діяльності Кабінету Міністрів, загальне враження: на жаль, уряд обрав і для цієї програми

найбільш примітивний варіант її формування, де найчастіше згадуються слова "сприяти", "удосконалювати", "поліпшити", загальні фрази. Більше того, ця програма дій, вона дуже мало має дій, а переважно це або функції, або напрямки, причому дуже часто обрані вибірково. Цю програму можна було подати як 20 років тому, так і через 20 років. Вона жодним чином не виходить з сьогоденного стану - пандемії, фінансово-економічної кризи, викликів, які є в країні, а скоріше констатує окремі позиції, разом з тим не дає на них відповіді.

Я із коректності, наприклад, не аналізував, вірніше, аналізував, але, власне, і доповнення, які надав міністр, вони показують, що навіть в частині культурно-інформаційної потребує серйозного доопрацювання. Бо пропозицій від новопризначеного міністра більше і вони більш конкретні, ніж є в тому документі, який внесений на розгляд Кабінетом Міністрів.

Тому, на мій погляд, навіть некоректно зараз аналізувати оцей блок, тому що є новий міністр. І тут, до речі, дуже цікавий, можливо, приклад, який мали би взяти на озброєння при формуванні Кабінету Міністрів. Бо фактично обрання Міністра культури та інформаційної політики, можливо, вперше за останні роки відбулося, коли міністр йшов з програмою своїх дій, чим був Закон 3377, який одногolosно підтримав зал. І тут я без компліментарності, але з точки зору, з чим іде міністр, ми розуміємо, у Міністра культури та інформаційної політики є антикризова програма дій, яку ми зможемо контролювати як комітет з точки зору конкретних уже дій і підзаконних актів. Тому виносимо за дужки.

Але в нас є ще ряд інших компетенцій міністерства, зокрема забезпечення захисту прав дитини. Тут я детально проаналізував програму. Якщо дозволите, для стенограми, тому що воно стосується не тільки Міністерства соціальної політики як профільного, але й Міністерства освіти і Міністерства охорони здоров'я.

Перше моє застереження до уряду. Всі ми були співавторами і ухвалювали дві постанови Верховної Ради України, це щодо належного соціального захисту дітей-вихованців інтернатів і невідкладних заходів, спрямованих на захист прав дитини. Це протягом останніх півроку. В Програмі Кабінету Міністрів немає жодного заходу, який ми, а в нас парламентсько-президентська республіка, як Верховна Рада зобов'язали уряд виконати. При чому виконати як в річний термін, там є терміни, а якщо програма стосується 4 років, то тим більше, 4 років. Тобто повністю цією програмою проігнорована позиція Верховної Ради України щодо пріоритетів і основних завдань в системі захисту прав дитини.

Далі лише декілька пунктів, розуміючи обмеження часу. Децентралізація, вона проходить як реформа наскрізь всієї програми, але в частині дітей, наприклад, коли іде перерозподіл районів: от райони ліквідуються, створюються великі райони, там створюють ОТГ. Так от уряд нічого не пропонує. А як буде діяти орган опіку і піклування, як будуть надаватися статуси дитини-сироти, як будуть позбавлятися діти батьківського піклування? Хто буде представляти їх в цивільних і так далі справах сімейних? Хто буде захищати дитину з інвалідністю? Як будуть утримуватися заклади, які надають допомогу дітям? Бо вони втрачаються при системі децентралізації. І так далі, і так далі.

Тобто величезний набір питань! І це ж не тільки дитини. Це взагалі надання послуг медичних, освітніх, соціальних – вони просто втрачені! Тобто незрозуміло, як буде ця децентралізація. Таке відчуття, що це робиться виключно для виборів, а не для покращення послуги для людини.

Наступне, я вже говори про заклади, є ціла низка успішних закладів. Просто от для стенограми скажу. Центри матері і дитини. Соціальні гуртожитки для дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування. Центри соціально-психологічної реабілітації. Відповіді на їх існування взагалі в програмі відсутні.

Наступне питання, до речі, системне, яке говорить про серйозну хворобу всередині уряду – деінституціалізація. Ми, до речі, піднімали це питання і у нас на комітеті, і члени нашого комітету були в Комітеті освіти. Так от, в програмі уряд говорить про свою системну помилку розуміння деінституціалізації. Бо він говорить про деінституціалізацію закладу, а в світі ця реформа відбувається і взагалі логіка її – це деінституціалізація дитини.

Тобто забезпечення права дитини на виховання в сім'ї є метою реформи, а не закриття інтернатного закладу є метою реформи. І оця системна помилка, вона, на жаль, призвела до конфлікту зараз по санаторних школах, а далі призведе до всіх інших закладів. Тому це важлива історія.

Більше того, ми на наступному засіданні будемо розглядати проект закону, який вже вніс уряд, в частині деінституціалізації. І ця помилка прописана в законі. Я думаю, що там ми більш детально з цього приводу подискутуємо.

Наступне, в самій програмі є як мінімум два заходи, які вже виконані. Виконані попереднім урядом, зокрема за ініціативи нашого комітету. Наприклад, збільшення допомоги дітям під опікою, в прийомних сім'ях, до допомоги дітям-сиротам, які під опікою, а також в прийомних сім'ях і ДБСТ. В ДБСТ виконано з 1 січня цього року, а в прийомних сім'ях - от закон ухвалений тиждень тому. Уряд це собі ставить як завдання на найближчі чотири роки, те, що вже зроблено.

Далі вони говорять, що вони гарантують 92% для дітей-сиріт, дітей позбавлених батьківського піклування виховання в сімейних формах виховання. Я свідомо вчора передзвонив в міністерство і кажу: "А яка у вас офіційна зараз цифра статистики дітей-сиріт в сімейних формах виховання?". 91,7%. Тобто на чотири роки вони хочуть там на 0,2-0,3%. Тобто нічого не робити! Але показують себе як захисників інтересів дітей.

Наступне. Є дуже серйозні змістовні технологічні помилки. Наприклад, от вони пишуть, так, діти, які залишилися без піклування батьків, будуть

направлятися в сімейні форми виховання. Тобто я от не розумію, чи це вони просто не розуміють, про що вони пишуть, або вони свідомо можуть нанести реальну шкоду конкретним дітям, бо є діти-сироти, позбавлені батьківського піклування, але в одній з постанов Кабінету Міністрів є таке поняття, як "залишилися без піклування батьків". Це коли дитина вже без батьків, але рішення суду, що вона позбавлена батьківського піклування немає. Такий перехідний період, який дає можливість відповідним органам влади цій дитині надавати допомогу і представляти її інтереси в судах, щоб цей статус був. То вони цих дітей, за якими немає грошей, немає фінансування, хочуть влаштувати в сім'ї, тобто фактично "вішати" на батьків або ж на тих дітей, за якими є фінансування. Тобто це така серйозна технологічна помилка, нерозуміння, що вони роблять і що мають робити.

Окрема тема. Діти, які постраждали від військових дій і збройного конфлікту. Це теж зачіпає цілу низку міністерств. І це одна із тем, яку ми визначили як пріоритетну, навіть виїзне засідання у нас заплановане, як карантинні заходи вийдуть. Але жодного слова в Програмі уряду про дітей, які постраждали від військових дій і збройного конфлікту, немає. Натомість з'являється якась нова форма, нове поняття - "діти з тимчасово окупованих територій". Що це, що це за правова форма, що за нею стоїть, як буде надаватися допомога - далі жодного слова немає. Теж або поняття не вивчили, або ж хочуть щось видати за добре, яке не реалістичне по суті і, знову ж таки, може внести тільки "сумятицу".

І ще буквально дві позиції - в частині охорони здоров'я і освіти. Так от, охорона здоров'я. І ми тут піднімали на останньому засіданні комітету. Це "онко-діти", орфанні захворювання, рідкісні хвороби. Забезпечення цих дітей - сто відсотків є ці можливості у держави. На жаль, в Програмі дій Кабінету Міністрів жодного слова про лікування дітей з важкими і рідкісними захворюваннями просто немає. Нібито їх не існує. Я вже не говорю про цілу

низку інших проблем, пов'язаних з материнством і дитинством. В принципі чомусь забули про цю тему.

І що стосується освіти. Так само детально проаналізував і цей підрозділ - а де ж там дитина в питанні там якісної дошкільної освіти, "Нова українська школа". Так от, ці розділи виписані таким чином, так, там є педпрацівники, там є заклади, є стіни, є обладнання, але в цих пунктах немає дитини. От вона "загубилася" в питаннях і так само освіти зокрема.

Тому, на мій погляд, і навіть з професійної точки зору було би правильно і доцільно цю програму відхилити, от змусити на кінець-то Кабінет Міністрів створити якісний документ - Програму дій Кабінету Міністрів, а не програму напрямків і програму бажань і програму виписаних своїх функцій. Їхні функції записані у відповідних або законах, або положеннях про кожне конкретне міністерство, їх треба виконувати.

Тому моя пропозиція: дану програму відхилити, підтримати дії Міністра культури та інформаційної політики по виконанню антикризової програми, яка є Законом 3377, а також рекомендувати звернутися до Міністра соціальної політики. Хороша людина, до речі, в мене до неї як до професіонала менше претензій, ніж до того, що запропоновано в цілому Кабінетом Міністрів. В неї є це бажання. Ми мали з нею достатньо професійну розмову. Чи є тут представники Міністерства соцполітики? Є перший заступник. То я вам навіть окремо ще передам, щоб ви по стенограмі не читали, серйозні застереження. Мені здалося, що міністр мене зрозуміла, як мінімум в частині того, що постанови Верховної Ради України – це не просто якісь порожні документи, це те, що уряд має виконувати і з чого починати свою роботу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Зараз Тетяна, два слова. Колеги, я обов'язково дам слово представникам, але спочатку народні депутати.

Тетяна Рябуха, будь ласка.

РЯБУХА Т.В. Дякую.

Я думаю, що Євген Дмитрович прокоментує хоча б декілька позицій з тих, які назвав Юрій Олексійович, тому що я дійсно з цим погоджуюся, наразі в Програмі уряду щодо сімейної політики дуже гарно сказано, що розвиток відповідального батьківства, але ми говоримо про підтримку, ми говоримо про розвиток, ми говоримо про те, що ми повинні реформувати, але де саме ми підтримуємо сім'ю, де іде підтримка сім'ї, щоб саме діти не потрапляли в заклади інтернатних типів? Тобто тут я теж цього не побачила.

Ну і я не буду зараз перераховувати те, що сказав Юрій Олексійович, я погоджуюся з тим. Мені б хотілося в питаннях деінституціалізації, де цьому дуже багато присвячено питань, все ж таки побачити план заходів другого етапу. Тому що ми бачили перший етап, ми бачили якийсь звіт першого етапу, хоча він був із запізненням на півроку, але плану заходів саме другого етапу ми так і не побачили. Тому хотілося б ще подивитися і на цей план заходів.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, будь ласка.

СУШКО П.М. Дякую.

Я абсолютно згодний з Іриною Мирославівною та Юрієм Олексійовичем, слово в слово підтримую їх позицію і думку. Щодо деінституціалізації, є абсолютна маніпуляція про закриття шкіл-інтернатів. Коли навіть США йшли 50 років до цієї реформи, в нас за 5 років намагаються все закрити, зруйнувати і нічого нового не зробити. Як може сліпа дитина навчатися в селі в 150 кілометрах від населеного пункту, коли там немає жодної умови? Ви бачили колись формулу шрифтом Брайля? Це на

один лист формула. Потрібно з цими дітьми займатися. І проблема не в тому, що дитина не в сім'ї, в таких школах-інтернатах спеціальних, як для дітей з порушенням зору, навчаються діти, в яких є батьки, але в цих батьків немає можливості навчати своїх дітей в звичайних школах, тому вони навчаються в таких спеціальних школах-інтернатах. І це абсолютна маніпуляція, коли кажуть, що там їм не приділяється увага. Запрошую всіх в школу Короленка в Харкові і ви побачите найкращу інклюзивну школу.

Також хочу до уряду звернутися і сказати, що культура – це не значить слабкість. Тому що ми завжди чомусь, коли стосується секвестру, то це відразу йде культура, наче це нікому не потрібно. Але хочу сказати, що Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики зараз довів, що він найпотужніший комітет у Верховній Раді, є звіт ОПОРИ, де перше місце займає саме наш комітет по ефективності своєї роботи. Тому ми покажемо, що ми можемо добиватися і домагатися виконання наших пропозицій.

Стосовно кіно. Минулого тижня ми надсилали свої пропозиції до Програми діяльності уряду щодо кіногалузі, проте жодної з наших пропозицій не було враховано. Дуже важливо, щоб діяльність держави, а також зокрема Програма діяльності Кабміну в сфері культури робила великий акцент на розвитку таких креативних індустрій як кіно, аудіовізуальний контент, оскільки він займає вагомую частку у сучасній культурі та інформаційній політиці і, що важливо, в економіці країни. Індустрія виробництва фільмів – це десятки тисяч робочих місць.

Ринок виробництва аудіовізуального контенту охоплює сотню мільйонів доларів на рік, однак участь держави у цій сфері займає міноритарну позицію, а тому важливо підтримувати цю індустрію як величезну частку ВВП країни.

Із запуском рібейтів, запланованою модернізацією і лібералізацією податкової системи для креативних індустрій аудіовізуальний контент, зокрема кіно, буде займати величезну роль в залученні іноземних інвестицій.

Виробництво аудіовізуального контенту – це величезна синергія і зв'язка з рештою креативних індустрій в силу специфіки виробництва такого контенту. З розвитком міжнародних колаборацій сфера кіно є ледь не першим способом відкриття нашої країни та нашого креативу світові. А нарощування такого контенту в сучасних світових трендах і тенденціях робить його пріоритетним.

Аудіовізуальний контент – це найпотужніший інструмент в інформаційній політиці. Важливо і підтримувати індустрію, і створювати максимально ефективні економічні умови для цієї індустрії, зважаючи на поточну кризову ситуацію це потрібно робити невідкладно.

Тому я вимагаю врахувати наші пропозиції та надати належне місце кіно у Програмі діяльності Кабміну.

Дякую.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Якщо дозволите, ще одне для стенограми.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Юрію Олексійовичу.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Я от по переліку назву. От дивіться, вся Україна от останні там декілька місяців, вся Україна, та навіть увесь світ уже говорить про те, що Україна стає центром сурогатного материнства, а в частині міждержавного усиновлення, якщо плюс до цього додати, центром торгівлі дітьми. Жодного слова з боку уряду про те, як вони бачать, чи взагалі вони бачать цю проблему сурогатного материнства, яка сьогодні ну фактично і ззовні, і всередині стала резонансною, на жаль, в Програмі уряду немає.

А в освіті, і тут ще я не завершив, звернення до міністерства. Міністерство соціальної політики - це центральний орган виконавчої влади, який координує дії інших органів в частині захисту і забезпечення прав дитини, тому ваші повноваження в частині дітей поширюються не лише в

межах вашого міністерства, а поширюються в межах всього уряду. І кожне міністерство є дотичне до дітей. То я вас дуже прошу: не дозволяйте, щоб дитину використовували інші міністерства, зокрема Міністерство освіти, здавалося б, теж "дитяче" міністерство, виключно в очікуваних результатах як статистичний показник своєї роботи, а не основний, заради чого вони працюють. Розумієте? Філософія програми така дуже "антидитяча", по суті, така чиновницька і сама для себе, а не для суспільства і не для дитини.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Будь ласка, перший заступник Міністра соцполітики. Будь ласка, вам слово.

КОТИК Є.Д. Шановний головуючий, шановні депутати! Дякую, по-перше, за те, що так плідно попрацювали з нашою програмою, з загальними тезами програми та тими напрямками, які ми висловлюємо і які ми бачимо.

Я, по-перше, вдячний за критику. По-друге, хотів би все ж таки зазначити, що це загальні напрямки роботи, порядок зараз виконання цієї програми ми більш детально обґрунтуємо, в якому відображені багато з тих - саме забезпечення дітей, забезпечення і надання їм якомога більше якихось соціальних гарантій, це розробляється в порядку виконання, де будуть чіткі дати, чіткі виконавці, коли саме це буде зроблено.

Щодо заходів, які вживаються, ми не чекаємо програми, тому що ми розуміємо, що програма - це загальний напрямок. Але якщо ви самі знаєте, за ініціативи Міністра соціальної політики Марини Володимирівни Лазебної 1 червня відбулося спеціалізоване засідання уряду, саме яке було присвячене дітям та їх захисту. На цьому засіданні було розроблено Міністерством соціальної політики: 8 законопроектів прийнято та подано до Верховної Ради на розгляд, 17 постанов та 2 розпорядження, якими в тому числі піднімається

питання безпеки дітей, захист їх від жорстокого поводження з ними, в тому числі реформа системи догляду і виховання дітей. Також там є питання щодо створення умов для виховання дітей з інвалідністю, які залишаються без батьків, в тому числі в сімейних формах виховання, забезпечення дітей-сиріт та дітей, які позбавлені батьківського піклування, створення гарного середовища, благополучного середовища для виховання дітей у громаді взагалі. Там дуже велика кількість напрямків, які ми ініціювали, не чекаючи, коли буде прийнята програма і вже сьогодні виконуємо ці кроки.

Я думаю, що ми надамо порядок саме підкомітету з чіткими виписами, коли і що, і як ми будемо робити, і ви побачите, що багато тих слів, які ви кажете, вони підтримуються нами і ми вже робимо їх на практиці.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Можна одне питання?

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, пане Юрію.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ви знаєте, я почав знайомитися з тим, що ухвалено 1 червня. От скажіть мені, скільки на цей момент зареєстровано із восьми законів, зареєстровано і є доступними (яке число у нас? 17-е) за 17 днів від моменту їх ухвалення? І скільки постанов із 17-и зараз доступні для ознайомлення? Тобто вийшли з підписом Прем'єр-міністра України, можете сказати?

КОТИК Є.Д. Не готовий вам відповісти на це питання.

ПАВЛЕНКО Ю.О. От бачите, а я готовий. Я готовий, хоча я і не перший заступник міністра.

От я вам скажу, із восьми законів, зупинився на законах, але я чому про це говорю? Я сподіваюсь, що коли прийде міністерство презентувати ці закони на комітет, воно буде готове.

КОТИК Є.Д. Так.

ПАВЛЕНКО Ю.О. То із восьми тільки чотири зараз зареєстровані. Із них два, в принципі, можна підтримувати, тому що вони написані не цим міністерством, вони вам дісталися в спадок. Два закони, вони взагалі дуже небезпечні! Дуже небезпечні. Але це окрема дискусія.

Що стосується постанов, то більшість із них так само ще не побачили світ, тому що запропоновані там заходи в цих постановах, вони теж були як піар-заходи, а не реалістичні з точки зору їх виконання.

То я звертаю вашу увагу, що на наступному комітеті ми будемо дуже детально запитувати по кожному із цих пунктів. Просто підготуйтеся як ви, так і міністр, тому що ми тут не вороги і не опоненти. Ми навпаки тут є максимально зацікавлені люди з тим, щоб робота міністерства була максимально ефективною. І це я вам кажу як представник опозиції.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Там, я так розумію, що, можливо, була репліка від Міністерства освіти. Я правильно розумію чи ні?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Он вернется.

ПОТУРАЄВ М.Р. Він повернется.

МАНДЗІЙ Л.С. Була репліка в частині децентралізації освіти. У нас прийнятий Закон про повну загальну середню освіту і він передбачає

поняття "засновники закладів". Засновниками закладів загальної середньої освіти є, власне, об'єднані територіальні громади. Вони краще знають потребу, демографічну ситуацію і мережу і можуть її сформувати. Тому відв'язка від районів в теперішньому формуванні і в майбутньому нас повністю влаштовує.

У нас управління переходить до об'єднаної територіальної громади. На рівні області в нашому випадку залишаються заклади професійної освіти, передфахової і вищої освіти, а також спеціальні заклади, навчально-реабілітаційні центри. А згодом буде залишатися і створена на рівні області старша профільна школа. Тому у нас залишається в освіті два рівні: об'єднана територіальна громада – мережа дошкільних закладів, шкільна мережа, позашкільна. Це об'єднана територіальна громада. І рівень області – ці заклади, про які я теж сказала. Нам без районів в тому формуванні чи в іншому є спокійно, впевнено і ми знаємо, куди ми рухаємося.

Дякую.

А якщо інші питання є про сферу освіти і науки, я готова відповісти. І зовсім не приймаю вашого зауваження, хоча дякую за зауваження, про те, що там немає дитини. Інклюзивне середовище – це не просто середовище, це для дитини. Розширення мережі закладів дошкільної освіти – це для того, щоб дитина мала можливість прийти і там отримати доступну, якісну дошкільну освіту, бо не всі діти нею охоплені. Шкільна мережа – середовище, кабінети і все інше, що там є – це теж про дитину. Ми всі розуміємо, як нам необхідно розвивати заклади професійної освіти і створювати там навчально-практичні центри, щоб ці діти пішли туди вчитися, щоб згодом ми мали робітників. Безперечно, вища освіта. 4 напрямки з 5-и в сфері освіти – це все про дитину.

Даруйте за емоції.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я розумію ваші емоції. Я хочу просто процитувати Юрія Павленка, що ми тут жодному міністерству не вороги, навпаки, хочемо

бути ефективними помічниками. Так що, мені приємно, що у вас такий емоційний відклик, тому що це значить, що ви "хворієте" за свою справу, в хорошому сенсі. Я переконаний, що будемо плідно співпрацювати.

МАНДЗІЙ Л.С. Завжди готові послухати раціональні зауваження і їх врахувати, безперечно. Межі вдосконалення немає. Це наша одна на всіх держава, колеги.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Все у вас підтримую. Єдине, оці емоції, з якими ви тільки що виступили, в Програмі дій Кабінету Міністрів частини дітей немає, ось де біда, розумієте? Говорити ми можемо. Напишіть і зробіть.

СУШКО П.М. Я також хочу сказати, що ви тільки що сказали, що раціональне. Значить, це все було не раціональне, чи що?

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, давайте зараз не будемо в такий бік розгортати дискусію, тому що вона в нас була дуже професійна. Я хочу подякувати пану Юрію.

СУШКО П.М. Ну мы или переходим на эмоции, или не переходим?

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, будь ласка. Ще раз, я хотів би, щоб ми не переходили на емоції, тому що, власне, на мій погляд, так і має працювати наш комітет. Тому я хочу подякувати за змістовну критику пану Юрію. Я хочу подякувати за змістовний виступ пану Павлу. Я хочу подякувати пані Тетяні, пані Ірині. Це і є якісна робота комітету, коли ми збираємося і коли ми один одному даємо ту інформацію змістовну,

грунтовну, яка дозволяє свідомо приймати рішення. Це, звичайно, буде забирати в нас більше часу, але я вважаю, що так і слід працювати насправді – на високому професійному рівні.

Колеги, якщо є бажання ще висловитися щодо Програми уряду, будь ласка.

СУШКО П.М. Я хотів би просто попросити пані т. в. о. заступника, щоб вона так не реагувала на виступи народних депутатів України.

Дякую.

МАНДЗІЙ Л.С. Вибачте, якщо я вас чимось образила.

СУШКО П.М. Ви не мене образили. Просто я вас попросив би, щоб ви так емоційно не реагували.

ПОТУРАЄВ М.Р. Павле Миколайовичу, я думаю, що ми всі почули. Дякую.

Пане Олександрє, будь ласка.

КАЧНИЙ О.С. Шановні колеги! Я хотів би сказати декілька слів. Ми ж сьогодні голосуємо за Програму уряду, а не міністра нашого. Ми вже про міністра все сказали, проголосували, сказали, що чудова людина, нехай працює, а от сьогодні ми говоримо про Програму уряду. Я, шановні колеги, дуже вас всіх прошу, а я впевнений, що багато з нас, хто тут присутній, не читав цей документ. 85 сторінок - я вчора особисто їх вперше прочитав, чесно кажучи. Вчора ввечері тільки.

Я багато читав програм, багато за своє життя бачив звітів. Скажу вам, що те, що називається "програма уряду", яку ми сьогодні повинні прийняти чи не прийняти, вона взагалі не може називатися програмою. От що таке взагалі програма? Вона має цілі, має завдання, правильно? Якісь практичні вирішення, є якісь терміни вирішення і таке інше.

Я наведу вам декілька прикладів зараз. От перше. На півтори сторінки "Євроінтеграція в НАТО". Там перелічується, просто "водичка" водяниста така, що там "в НАТО йдемо-йдемо-йдемо" і таке інше. Потім перегортаємо сторінку - "Реінтеграція Донбасу". Він нам, Прем'єр, каже про що? Він же на рік готує нам програму, так?

ПОТУРАЄВ М.Р. Програма взагалі на 4 роки розрахована.

КАЧНИЙ О.С. На 4 роки.

ПОТУРАЄВ М.Р. На 4. Цей рік звідки береться - це імунітет, якщо ми затверджуємо.

КАЧНИЙ О.С. Так він написав, що у нас, значить, повне повернення Криму, повне повернення Донбасу, там соціальних виплат - все-все-все, про що ми говоримо зараз. І жодного немає, яким чином це буде вирішуватися, в які терміни, чи підтримуються Мінські угоди чи ні і так далі.

Далі. Переходимо по економіці. Я відкрив, от знаєте, мені Криклій, я зараз вивчаю його роботу, подобається хлопець. І я вам скажу, що от я подивився розвиток транспорту, водного транспорту. Шановні колеги, ми розробляли декілька програм по розвитку водного транспорту України, і я подивився, що нам пропонує сьогодні міністр. Три пункти. Перший пункт, я вам конкретно говорю, подивіться, почитайте. Перший пункт - головний. Це заміна водійських прав капітанів, водіїв і мотористів малого судового флоту.

(Шум у залі)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це актуально, так?

КАЧНИЙ О.С. Я скажу вам, що це перше питання для транспорту, для розвитку транспорту. Про яку ми взагалі програму говоримо уряду? Там програми немає. І взагалі ми не розуміємо, що він там написав, хто буде виконувати, за які терміни і яким чином.

Тому, шановні колеги, я хотів би, щоб ми поважали сьогодні нашу парламентсько-президентську державу. І те, що ми сьогодні бачимо, ми повинні дати сьогодні оцінку. І я ще раз кажу, якби ви прочитали ці 85 сторінок, ви б зрозуміли, що такого уряду ще не було ніколи в Україні. Тому я хотів би не просто, щоб ми не голосували за цю програму, а сьогодні проголосували взагалі питання, чи може цей уряд існувати в нашій державі.

І я б вам як сьогодні "Слугам народу", які обрали цей Кабінет Міністрів, рекомендував би більш серйозно підійти до цього питання, тому що воно стосується не тільки кожного українця, а вашого політичного майбутнього. І ці люди, яких сьогодні ви пообирали міністрами, вони не можуть сьогодні називатися міністрами. І виступ сьогодні міністра Павленка говорить тільки про те, що люди, які сьогодні присутні тут від наших міністерств, вони взагалі не розуміють про що він говорить. От я так зрозумів.

От я вибачаюсь, от перший заступник Мінсоцполітики, я вас особисто не знаю, я не можу нічого сказати. Але я подивився, що ви 18 років працювали в податковій і в ОБЕП. І зараз ви перший заступник Мінсоцполітики. Я думаю, що досвід ДФС і досвід ОБЕП, він може якось десь в іншому місці примінитися якось нормально. Але тут я не розумію, як він повинен бути у вас, досвід цей.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Олександрє, я вам скажу, що там в тому міністерстві дуже потрібні люди з таким досвідом. Там ще чистити і чистити!

КАЧНИЙ О.С. Тоді чистимо. Все.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я сподіваюсь, що на цьому дискусію можна завершити. Пану Олександрю я вдячний, я це пропустив.

Миколо Леонідовичу, я тобі так скажу, якби у тебе човен був би як у мене, наприклад, то це питання тебе про водійські посвідчення малих суден теж зачепило би. *(Сміх)* Так що я вам дякую, пане Олександрє.

Миколо, просто у тебе ж там у Львові річки великої немає, а у мене під Дніпром, як відомо, ну там якраз є де. Так що у мене несподівано виникла претензія до урядової програми, колеги. *(Сміх)*

Значить, колеги, я сподіваюся що всі виступили, у нас було дуже змістовне обговорення Програми уряду. Тому, з вашого дозволу, я поставлю це питання на голосування.

Отже, хто за те, щоб підтримати Програму діяльності Кабінету Міністрів (доопрацьовану). Хто за? Хто проти? Так що у нас по голосах?

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Ще раз, хто за, будь ласка?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. 7.

ПОТУРАЄВ М.Р. 7. Хто проти?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Теж 7.

ПОТУРАЄВ М.Р. Рішення не прийнято.

(Загальна дискусія)

ПАВЛЕНКО Ю.О. Є друга пропозиція, яка мною внесена, враховуючи, що перша не пройшла. Це відхилити Програму уряду.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре. Давайте поки проголосуємо.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Пропоную відхилити програму.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я ставлю на голосування пропозицію Юрія Павленка, хто за те, щоб відхилити Програму діяльності уряду? Хто за те, щоб відхилити?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. 7.

ПОТУРАЄВ М.Р. 7.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ще двоє очей точно бачили "за".

ПОТУРАЄВ М.Р. 7.

Хто проти того, щоб відхилити Програму діяльності уряду?

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. 7.

КРАВЧУК Є.М. Ліза утрималась.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ліза утрималась. 7 – 7. Не проходить рішення.

Пане Юрію, у вас третій варіант якийсь був?

(Сміх)

(Загальна дискусія)

ПАВЛЕНКО Ю.О. Дивіться, я до чого? Є ще от пропозиція, внесена міністром Ткаченко: з доопрацюваннями, з пропозиціями комітету. З пропозиціями комітету в частині як культурної, так і ті, що звучали у виступах народних депутатів під час обговорення.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Ми можемо це поставити?

ПОТУРАЄВ М.Р. Можемо.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Я цю пропозицію формулюю не для стенограми, а як...

КАЧНИЙ О.С. А зачем ты это говоришь?

(Сміх)

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, тим не менше, хто за пропозицію Юрія Павленка.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, хто за підтримку Програми діяльності уряду з пропозиціями як міністра, так і від комітету?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Немає такого! Немає такого в законі. Не вигадуйте. Ми відхилили програму. Немає голосів. Крапка! Ми все, до побачення. Рухаємося далі.

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, отут я все ж таки маю уточнити. Ми не відхилили, ми не прийняли жодного рішення.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми не підтримали. Голосів за підтримку не вистачило. Крапка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дивіться, я від того, що тут, колеги, той унікальний момент, коли збігається думка народних депутатів Княжицького і Качного: "Остановись, мгновеньє, ты прекрасно!".

Але я на цій оптимістичній ноті хочу завершити розгляд цього питання, з вашого дозволу.

Отже, колеги, ми переходимо до наступного складного питання. Дивіться, колеги, я знаю, що народні депутати – люди зайняті, але питання важливе. Пане Олександрє, я знаю, що для вашої політичної сили це важливе і принципове питання.

Дивіться, тут трохи важкувато працювати. Я можу зараз оголосити перерву на 10 хвилин, щоб просто провітрити залу. Ви обмежені в часі, так? Я розумію, колеги. Якщо не приймається пропозиція про перерву, добре.

Тоді починаємо розгляд наступного пункту порядку денного – це про проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо навчання державною мовою в закладах освіти України (реєстраційний номер 2362), поданий народним депутатом Максимом Бужанським. Він присутній.

Присутні також представники профільних міністерств, народні депутати, які представляють інші комітети. Ми це питання вже розглядали. І я думаю, що давайте, можливо, не дуже заглиблюватися в деякі питання, які вже були предметом обговорення в нашому комітеті.

Але я хочу розпочати з того, щоб надати слово народному депутату Бужанському. Я просив би його не перебивати, я просив би його послухати.

КРАВЧУК Є.М. В мене є пропозиція. Можливо, встановити все-таки якийсь регламент для розгляду цього питання, щоб ми йшли за якимись правилами, щоб це було чітко.

ПОТУРАЄВ М.Р. Прошу Максима Бужанського не перебивати, його почути спокійно, неупереджено, почути його аргументи на користь цього законопроекту. Дякую.

Вам слово, пане Максиме.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановні колеги, я поважаю кожного з вас і думку кожного з вас та прошу мене почути. Нічого складного, нічого жахливого в цьому питанні немає. Бо, по-перше, вибачте за тавтологію, мова не йде про мову. Мова йде про усунення дискримінації. Мова йде про єдність нашої країни. Мова йде про гідність. Та мова йде про дотримання Конституції та здорового глузду.

Що ми маємо на даний час? Ми маємо закон, який каже, що ті навчальні заклади, які працюють на мові країн-не членів ЄС, тобто на російській мові, мають перейти на державну мову з вересня 2020 року, а ті навчальні заклади, які працюють на мовах країн-членів ЄС, тобто польській, угорській, румунській мові, здійснюють цей перехід з вересня 2023 року.

Підкреслю особисто для вас, пане В'ятрович, мова не йде про наступ на нашу державну мову, мова не йде про мову навчання, мова не йде зараз про

перегляд тих засад, на яких працює держава. Мова йде про те, що не може бути двох підходів: підходу до одних та підходу до інших. Не може бути двох дат переходу на навчання державною мовою.

Тому я пропоную здійснити цей перехід на навчання державною мовою одночасно з вересня 2023 року, тобто синхронізувати цей перехід по навчальних закладах, які працюють на мовах країн Європейського Союзу. Уявіть собі, як це пояснити громадянам: чому для одних так, а для інших так? Скажіть мені, а де ще ми будемо приміняти такі принципи різного підходу до одних та інших? Скажіть мені, де взагалі в нас взялися в країні одні та інші, коли ми всі українці, ми всі громадяни, ми всі маємо рівні права та рівні обов'язки? І ми єдина країна. Яке тут може бути згуртування, скажіть мені? Скажіть мені, де тут наступ на нашу державну мову? Хіба ми не розмовляємо зараз нею, хіба ми її не цінуємо, не шануємо, не пишаємося нею, не вживаємо її? Ні. Це наступ на дискримінацію.

Я не буду торкатись причин, з яких закон був прийнятий саме таким чином. Але обставини змінились і зараз нас ніщо не примушує діяти так далі. То я прошу вас, всіх вас відновити справедливість і усунути дискримінацію.

Ще буквально два слова для наших колег із фракції "Європейська Солідарність" та, я не знаю, фракції "Голос".

БОБРОВСЬКА С.А. Не знаєте?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я не знаю, ви член комітету або ні. Немає значення. Як ви пам'ятаєте, в листопаді минулого року на зустрічі в Нормандському форматі в Парижі президент Російської Федерації Путін дорікав нашому президентові, що в нас є дискримінація і робив посилання якраз на цю норму. Якби ми прийняли цей законопроект в жовтні, коли я його подав...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Без мікрофону, не чути)*

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Ні-ні-ні. А ви так жартуєте з приводу окупації території нашої країни?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ні, я не жартую.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Ні? Добре. Тоді я вас невірно зрозумів. Ні, він би не вивів війська, але йому нічого було б казати. Якщо вам смішно, це ваша справа, я її не коментую. Я повернусь і вже закінчу. Я прошу вас повернути навчальний процес до Конституції. Я прошу вас дати нашим громадянам почуття, що всі рівні і всі гідні, усунути дискримінацію. Більш нічого. Де тут про мову, я не знаю. Тут про людські права.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Максиме. Ну, в принципі, пане Володимире, пан Микола раніше просив слова, з вашого дозволу.

Миколо Леонідовичу, будь ласка, ви перший.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Отже, ми справді розглядали цей законопроект, відправили його автору на доопрацювання. Автор його справді доопрацював. І цей законопроект суттєво відрізняється від того, який ми розглядали на минулому нашому засіданні. Справді, в законопроекті, який ми розглядали на минулому засіданні, йшлося про те, про що говорив колега Бужанський щодо того, щоб термін навчання мовою національних меншин перенести до..., ну тобто урівняти представників національних меншин, які мовами країн ЄС послуговуються і інших. І ми його тоді відправили. Як же доопрацював колега Бужанський цей законопроект? Він вносить до Закону "Про повну загальну середню освіту", а саме норму, якою вилучається

норма про обов'язковий обсяг державною мовою, а це зараз не менше 80 відсотків річного обсягу навчального часу для осіб, які належать до національних меншин, при здобутті базової або профільної середньої освіти у державних, комунальних чи корпоративних закладах освіти. Тобто за проектом колеги Бужанського доопрацьованим, який він нам подав, можна взагалі українською мовою не викладати для цих осіб.

Крім того, пропонується надати право викладання одного чи декількох навчальних предметів, інтегрованих курсів в закладах загальної освіти поряд з державною мовою англійською чи іншими мовами національних меншин, корінних народів. Відповідно до чинної редакції освітні програми можуть передбачати викладання поряд з державною лише англійською мовою.

Бюджетний комітет, як ви знаєте, законопроект цей не підтримав. Тут є представник, виконувачка обов'язків Міністра пані Любомира Мандзій. Міністерство заявляло, що не підтримує законопроект, оскільки його редакція не узгоджується з процесом реалізації реформи шкільної освіти в Україні. Запровадження перехідних періодів різної тривалості пов'язане саме з врахуванням освітніх потреб і освітніх можливостей дітей різних національних меншин, а також часу для втілення нового підходу в організації освітнього процесу. Ми коли розглядали ці норми, ми й розуміли, що не було достатньо вчителів, які володіли українською мовою. Наприклад, в румунських чи в угорських селах треба було випустити підручники, і саме це стало причиною, чому було для них відтермінування. А щодо людей, які послуговуються, наприклад, російською мовою, таких проблем немає. Бо ці люди, як показує соціологія, всі вільно володіють українською мовою, і вчителі ці вільно говорять українською мовою. І вони теж підтримували насправді цей законопроект, окрім пана Путіна, звичайно, на якого посилався доповідач законопроекту, але я не думаю, що ми маємо прислухатися саме до його побажань у цьому залі.

Значить, при розгляді законопроекту комітет приймав рішення повернути його на доопрацювання, і ми тоді говорили, що в нас не було логічного бюджетного обґрунтування. Автор законопроекту надав цього разу формальне фінансово-економічне обґрунтування і вказав інформацію Міністерства освіти про те, що в разі прийняття законопроекту міністерство потребуватиме додатково 56 тисяч 753 тисячі гривень для довидання підручників російською мовою. Мільйонів, так. Мільйонів, абсолютно вірно. Але автор не врахував потребу в підручниках для учнів, які належать до інших національних меншин. Автор не запропонував обґрунтовано, де саме Міністерство освіти може взяти ці кошти. А ці видатки в разі прийняття законопроекту це є порушенням вимог частини третьої статті 91 Регламенту Верховної Ради і частини першої статті 27 Бюджетного кодексу. *(Шум у залі)* Почекайте, я з вашого дозволу завершу. Дякую.

Як нам бути в цій ситуації? Ну, очевидно, пан Бужанський дасть відповідь і міністерство прокоментує це. З моєї точки зору, якби цей законопроект не стояв у порядку денному, ми могли би на цих підставах насправді відправити його автору. Але сталося так, що без розгляду комітету законопроект було проголосовано і він стоїть у порядку денному сесії. Тому моя пропозиція полягає в тому, що на тій підставі, що фінансово-економічне обґрунтування подане некоректно, звернутися до Голови Верховної Ради з проханням зняти з розгляду цей законопроект. Це відповідає статті 94 Регламенту. І тому позиція така.

Я не хочу вдаватися зараз в ідеологічну суперечку з автором законопроекту чи будь з ким іншим, для мене це однозначно шлях до русифікації української школи, коли фактично заборонено викладати українською мовою, будуть школи, які не зможуть викладати понад 80 відсотків українською мовою. Якщо про перший законопроект пана Бужанського ще могла бути якась дискусія і саме тому наш комітет з повагою ставлячись до автора відправив його на доопрацювання, то це

відверто антиукраїнський провокаційний законопроект, який, до того ж, немає фінансового обґрунтування.

Дякую.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Можна?

ПОТУРАЄВ М.Р. Максиме, будь ласка, у вас є право на відповідь. В нас же дискусія з приводу вашого законопроекту.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановний пане Миколо Княжицький, чи знаєте ви, яка зараз кількість російськомовних навчальних закладів в Україні та яка кількість закладів, які працюють державною мовою?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я знаю статистику, що понад 93 відсотки українців віддають своїх дітей у школи з українською мовою навчання як в Одесі, так і на території Луганської і Донецької областей.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Це дійсно так. Кількість шкіл ви не знаєте?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Щодо тих дітей, які почали вчитись іншими мовами, міністр вам про це відповість, але закон передбачає, що вони спокійно довчатись іншими мовами, але ми не вправі забороняти українцям, які піддавались роками русифікації і не мали змогу вивчати українську мову, була в Донецьку одна школа і одна - в Криму, в результаті чого ці території окуповані, ми не маємо права обмежити їх в праві вивчати всі предмети 80 відсотків українською державною мовою для того, щоб вони нормально себе почували в своїй рідній власній державі.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Дякую, пане Миколо, тобто ви не знаєте кількість шкіл, які працюють...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Пане Максиме, непогано було б, щоб ви з нами теж поділились цією статистикою.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Нарешті я дочекався, коли пан В'ятрович просить поділитись знаннями. 125 шкіл працюють на російській мові та 3600 з чимось шкіл працюють на українській державній мові.

(Загальна дискусія)

(Шум у залі)

В'ЯТРОВИЧ В.М. Давайте все-таки продовжимо дискусію, тому що точні цифри зможе дати Міністерство освіти.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, дивіться, по-перше, в пана Максима має бути можливість відповісти пану Миколі. Пане Максиме, звичайно, що ви мали право задати запитання, але знову ж таки дякую, що поділились з нами цифрами, дякую.

Пане Володимире, з вашого дозволу тут пані Ірина, я не побачив її руки, вона раніше, а потім ви. Добре?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Шановні колеги, я беру слово не лише як представник нашого комітету, але як представник освітянської спільноти, як колега, яка була дотична до розробки освітянських законів, а також як член робочої групи із розробки держстандарту середньої освіти.

Хочу сказати, що проблема, яка зараз артикульована у даному законопроекті, вона існує по факту, але насправді Міністерство освіти і

науки, яке розробляло даний законопроект, і народні депутати, які ухвалювали Закон про освіту як базовий і наступні підзаконні документи, передбачили як вирішити це питання. І станом на зараз розроблені усі механізми, які врегульовують проблему навчання дітей у російськомовних школах.

Зокрема, хочу наголосити, що фіналізується робота над держстандартом про середню освіту, яким передбачено кілька типів освітніх програм і враховані всі інтереси, а не дискриміновані інтереси, дітей, які проживають на різних територіях. Більше того, я вам скажу, що саме в цьому держстандарті про загальну середню освіту якраз передбачені можливості батькам спільно з дирекцією обирати саме той алгоритм навчання, який найбільше відповідає їхнім запитам. Тому дискримінації немає, є тільки бажання зробити те, що ви наголосили, мова має об'єднувати нашу країну. Тому і попереднє скликання народних депутатів, і нинішній склад народних депутатів має зробити те, щоб українська мова була фактором об'єднання, консолідації, а не роз'єднання.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Звичайно. Максиме, будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановна пані Ірино, тут взагалі не про мову. Якщо у вас менше прав ніж у мене, якщо я можу одне, а ви цього не можете, то це вже і є дискримінація. Будь-про що б не йшлося: про навчання, про лікування, про що завгодно – це і є дискримінація, це вона і є. І один термін для одних та інший термін для інших – це і є дискримінація, нічого іншого.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Коротка репліка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Коротка репліка Княжицький, потім пан В'ятрович. Потім пані Федина. Вибачте, я все ж таки пріоритетно членам комітету. До речі, колеги з "Опозиційної платформи", я переконаний, що вам же є що сказати, тому ви не ховайтесь. Я можу просто не побачити, я просто, коли черговість зараз буду, не хочу вас образити.

Але репліка Княжицький, потім пан В'ятрович, потім пані Федина, потім "Опозиційна платформа", кого вирішите.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дуже коротко до відома скажу, що Конституційний Суд розглядав ці норми закону, визначив їх такими, що відповідають Конституції України. Тому будь-які інсинуації щодо дискримінації, які заборонені Конституцією або іншим невідповідностям до Конституції, вже заперечені рішенням Конституційного Суду.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Пан Володимир, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Я дуже дякую пану Миколі, який показав, що законопроект, який ми сьогодні розглядаємо, є навіть шкідливіший ніж попередній законопроект і справді містить ще додаткові русифікаторські норми, це надзвичайно важливо. Що наразі те...

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Олександр, будь ласка. Ми домовились вести дискусію професійно.

В'ЯТРОВИЧ В.М. ...наразі те, що зараз відбувається, це лише посилення русифікаторської норми цього законопроекту. Відповідно теза про

захист від дискримінації є лише бажанням прикрити насправді цю русифікацію, інструментом якої є цей закон.

Прекрасно розуміємо, що закон втручається в дуже чутливу для українського суспільства тему мовної політики. Ми крім того бачимо, що закон втручається в дуже важливу освітню реформу і фактично підважує і починає руйнувати цю реформу. Якщо ви хочете цифри, то ми говоримо конкретно про 6% українських школярів, про близько 200 тисяч українських школярів, які з 1 вересня 2020 року повинні і можуть вчитися української мови – все для цього готово.

Жодних підстав для того, щоб зривати цей процес немає, крім бажання продовжити русифікацію української школи, яка буде коштувати українським виборцям додаткових мінімум 56 мільйонів гривень. Тобто ми як українські громадяни будемо додатково платити за те, щоб русифікація української школи продовжувалася.

Ради чого це все робиться? Пан Максим на завершення своєї блискучої доповіді сам сказав: "Ради того, аби задовольнити бажання Володимира Путіна". Тобто йому сподобається! Так і було.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, я заперечую. Він цього не казав. Він цього не казав.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Отже, вважалося, що якщо в Україні не буде здійснюватися політика щодо підтримки української мови зокрема в українській школі, в президента держави-агресора, Російської Федерації, нібито не буде претензій до України. Це є маніпуляцією, більше того, це є елементом інформаційної війни, яку веде Російська Федерація проти України.

Через це звертаюсь до всіх депутатів з тим, щоб розуміти суть цього закону, ще раз, цей закон є інструментом русифікації України і ми

зобов'язані його зупинити. Я переконаний, що жоден народний депутат України не має підтримувати такого роду ініціативу.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Володимире.

Максиме, після мене. В мене теж коротка репліка.

Я закликаю, колеги, я розумію, що це питання болюче і чутливе, суспільно чутливе, я закликаю вести дискусію на професійному рівні. Я розумію вашу емоцію, пане Володимире, але закликаю повернутись до професійного рівня дискусії. І які б не були емоції, не робити висновків щодо того, що каже наш колега, тому що він того не казав.

А правди і честі заради я хочу сказати, що я голова делегації Українського парламенту в ОБСЄ, я теж, як і Президент Зеленський, в Парижі особисто стикався з наріканнями на різне ставлення, яке має бути однакове до людей, які є носіями різних мов. Я чудово знаю насправді, що за цими наріканнями стоїть делегація держави-агресора, яка ходить і накручує проти України інших колег в парламентській асоціації ОБСЄ. Але ми маємо розуміти з вами, що така аргументація, вона звичайно хибна, вона хибна, але вона є. То я просто на це хотів зауважити знову таки правди і честі заради.

Тепер репліка Максима. Я йому обіцяв.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Дуже коротко, шановні колеги. Маю казати, що Комітет з образования...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Освіти.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Освіти, вибачте, не заперечував проти прийняття цього законопроекту. Це перше. Що цей законопроект отримав позитивний висновок ГНЕУ. Це друге.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Коли? Можна питання?

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Він у вас є.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Він є, негативний? І коли відбулося засідання освітнього комітету?

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, пане Володимире.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Можна я завершу?

ПОТУРАЄВ М.Р. Так.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Щодо коштів і того, скільки коштує друк підручників державною мовою, 56 мільйонів, про які згадав пан Микола Княжицький, то 1 кілометр дороги в проекті "Велике будівництво" коштує стільки ж, це коштує як 1 кілометр шляху. Про що ми мовимо?

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Володимире, ми повернемося, слухне у вас було запитання, повернемося обов'язково до нього.

Пан Олександр, будь ласка, і пан Юрій.

ФЕДИНА С.Р. А я?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ой, пані Софіє, вибачте. *(Шум у залі)* У мене сьогодні якийсь стресовий день. Пані Софія, а потім пан Качний.

ФЕДИНА С.Р. Дякую, колеги. Я би хотіла відштовхнутися від тієї позиції, яку слушно зауважив колега Павленко, коли питав: а де в тому всьому інтерес дітей? Справа в тому, що дійсно ми тут говоримо про різні аспекти, а про дітей ми от не згадуємо, які якраз мали би чи не мали вчитися українською мовою. І хотіла би покликатися до практики Японії, які вважаються одними з найактивніших і найталановитіших у своїй реалізації, вже коли стають дорослими, що те, що в дитину закладено в її наймолодших роках, це є те, на базі чого вона буде розвивати свою ідентичність. Отже, чим швидше дитина почне вчити мову, тим більше вона буде мати можливості реалізуватися.

І ось тепер ми підходимо до головного питання: чому ми зараз цим законопроектом дискримінуємо дітей, які є громадянами України, чому ми їх позбавляємо зараз можливості якнайшвидше почати вчитися на українській мові? До речі, ті самі спостерігачі ОБСЄ і дуже багато інших спостерігачів в різних регіонах України зауважували, що там, де в школах з молодших класів не викладається українська мова, виникає інша проблема: те, що діти, виростаючи, не можуть здавати українською ЗНО, що дискримінує їх. Вони не можуть потім, ставши підприємцями, заповнювати декларації. Це дискримінує їх, зокрема на Закарпатті ми маємо цю ситуацію. А якщо ми говоримо про реалізацію і потім поступання на державну службу, то так само вони не зможуть бути самодостатніми, проявляючи себе як громадяни України.

Тому я особисто вважаю, що зараз нам дуже важливо не позбавляти дітей можливості здобувати знання української мови з наймолодшого віку, коли це є найлегше. Дуже важливий також момент полягає в тому, на що покликається автор законопроекту, на те, що з одними мовами є швидше, з іншими пізніше. Справа в тому, що ті, хто володіють московською мовою, то ті люди мають набагато легше сприйняття української мови, тобто в дітей є

шанс швидше вивчити українську і реалізовувати себе. Що ж стосується мов інших національних меншин, зокрема романської групи, то там є набагато більше складнощів. І я би дуже хотіла, щоби про це саме розповіла виконуюча обов'язки Міністра освіти. І це звичайно трошечки інший етап підготовки.

І ще дуже важливий момент, на якому я хотіла би наголосити. Як би це не подавалося смішно, не смішно, аргументовано, не аргументовано, але одним із приводів московського вторгнення в Україну (зокрема в кейсі Криму) це була "защита русскоговорящего населения".

Тому мені видається, що маючи повну свободу спілкуватися тою мовою, яка є притаманна тій чи іншій національній меншині, маючи можливість в побуті говорити будь-якою мовою, якою зручно, ми маємо зробити все можливе, щоб забезпечити навіть у цьому контексті захист громадян України від подальших вторгнень, тому що в будь-якому випадку Путін знайде будь-яку причину, щоби бити далі і дискредитувати Україну на міжнародній арені. Тому я би дуже просила, щоб ми сьогодні захистили право дітей якнайшвидше вчитися українською мовою, і в цьому питанні їх не дискримінувати.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Пан Качний, будь ласка.

КАЧНИЙ О.С. Просто чудово. Я що хотів, шановні колеги, сказати, що ми сьогодні не говоримо про те, як там до цього відносяться, до мови, в Російській Федерації, хто кого накручує в ОБСЄ. Я говорю від імені виборців, які сьогодні проголосували за "Опозиційну платформу – За життя", більше чим два з половиною мільйона людей. І ми говоримо про те, що багато з тих, хто проголосував за "Слуг народу", за команду Зеленського,

який особисто обіцяв переглянути мовне питання, питання освіти і взагалі питання всі ті, які нас роз'єднують сьогодні.

Микита Русланович, тут дуже важливе питання, щоб ви як головуючий сьогодні почули мене. Ви, будь ласка, зрозумійте, що ми взагалі-то сьогодні говоримо не про тих, хто живе за кордоном і як вони бачать це питання мовне сьогодні, ми говоримо про українців, які говорять російською й іншими мовами.

І якщо ви говорите, що є сьогодні рішення Конституційного Суду, я не знаю про таке рішення. Я знаю, що 19 березня 2020 року "Опозиційна платформа – За життя" і депутати з різних фракцій, з різних фракцій подали подання в Конституційний Суд щодо цього питання – питання освіти, що стосується питання освіти на мовах нацменшин. І наші документи прийняті до розгляду.

Тепер що стосується Конституції України, 10-а стаття: "В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської і інших мов національних меншин". 53-я стаття: "Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах, або через національні культурні товариства". Сьогодні в цьому законі, який прийнятий, взагалі все це не вирішується, а дискримінується.

Якщо ми говоримо про те, що національні меншини повинен захищати окремий Закон про національні меншини – це дійсно так. Тоді, якщо такий закон ще не прийнятий, тоді цей закон не повинен працювати. Якщо не прийнятий той закон, який захищає інших, тоді ті, хто сьогодні дискримінує їх, не повинні цього робити.

Тому, шановні друзі, ми сьогодні говоримо про країну єдину і цілісну – Україну, в якій проживають люди, які говорять і на угорській, і на

російській, і на інших мовах, і в тому числі, в тому числі і на інших таких мовах, які ми практично тут і не чуємо.

Що стосується української мови – вона захищена. Хто на неї сьогодні нападає, скажіть, будь ласка? От я бачу, ви знаєте, от у вас сьогодні питання вашої партії, партії "Свобода", воно головне – це питання мови стоїть. Я не проти партії "Голос". Я скажу, шановні колеги, ми сьогодні...

(Загальна дискусія)

КАЧНИЙ О.С. Володимире Михайловичу, коли тільки прийшов ваш керівник до влади, перше питання, що було піднято представниками партії "Свободи" – це було якраз мовне питання.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Причому тут "Свобода"?

КАЧУР Р.П. Я говорю про ту владу, яку принесли ви тоді.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Причому тут "Свобода"?

КАЧНИЙ О.С. Притому, притому, що ви говорите сьогодні з ними в унісон, що стосується цього питання. Я зараз не до вас звертаюсь, я зараз не до вас звертаюсь, я розумію, що тут стіна, я говорю сьогодні з тими людьми, які сьогодні представляють ту фракцію, за яку голосували люди, в тому числі, які вважали, що ви якраз захистите їх права згідно чинного законодавства і Конституції.

Тому я прошу вас сьогодні підтримати цей законопроект, який надає нам Максим Бужанський. Ми, ще раз повторюю, "Опозиційна платформа – За життя!" разом з іншими депутатами подали подання в Конституційний Суд. Я впевнений, що це буде розглянуто і в нас буде перемога щодо Закону

про освіту. Ми бачимо, що сьогодні вже не перший закон, який підписує Президент Зеленський, відміняється Конституційним Судом, але впливу Конституційний Суд сьогодні не має на Верховну Раду, тому ми бачимо, що ніхто не виконує навіть рішення Конституційного Суду.

Я би хотів звернутись сьогодні ще раз до наших депутатів і попросити вас: шановні, ви подумайте про тих людей, хто вас обирає і от якраз ці люди просили вас подивитись і на це питання в тому числі.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пан Юрій Павленко, будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Шановний пане голово, шановні колеги, власне, вже прозвучали всі можливі аргументи з усіх сторін. На жаль, ця проблема, вона породжена тим, що ухвалений Закон про функціонування української як державної мови став елементом політики, став елементом виборчої кампанії попередньої влади, яка використовувала його в своїй виборчій кампанії, і, на жаль, це відбулось з порушенням і 10-ї, і 53-ї статей Конституції в частині гарантування вільного розвитку і навчання на мовах національних меншин, причому Конституція, стаття 10, ще й окремо там визначають: російською та інших мов національних меншин.

Дійсно, якби в нас був ухвалений або комплексний, що було би краще, Закон про функціонування української як державної мови і мов національних меншин в Україні, це було б найкраще. В сьогоднішніх умовах, очевидно, Закон про функціонування української як державної мови потребує приведення у відповідність до Конституції, але має бути і закон, який гарантує вільний розвиток, відповідно до Конституції, всім мовам національних меншин.

Я нагадаю, що відповідні законопроекти, зокрема народними депутатами від нашої фракції, внесені і зареєстровані у Верховній Раді ще 9

місяців тому, але, на жаль, не виносяться на розгляд Верховної Ради України, і, на жаль, наш комітет ухвалив рішення їх відхилити і не включати в порядок денний. Тому, зі свого боку, ми виконали цю роботу, але це обов'язок влади - забезпечувати виконання Конституції і забезпечувати, гарантувати права і свободи українських громадян. Те ж саме відбулось і під час ухвалення Закону про середню освіту, але мова зараз не про це.

На мій погляд, даний законопроект, який ми розглядаємо, він усуває певну дискримінацію, хоча і не в повній мірі. Це лише один маленький крок, помилка, яка була допущена при ухваленні попередніх законів, які просто треба виправити, виправити з тим, аби не перетворювати цю помилку в політичні дискусії і знову ж таки стралявати лобами українських громадян, як це, на жаль, от зараз відбувається на засіданні комітету.

Тому, на мій погляд, є фактично дві пропозиції, які прозвучали під час обговорення. Перша пропозиція – відхилити цей закон. Ми пропонуємо цей закон підтримати в першому читанні. В разі, якщо жодна із пропозицій не набере необхідної кількості голосів, відповідним, пане голову...

ПОТУРАЄВ М.Р. Я просто під стенограму, розуміючи об'єктивні обставини пана Олександра Качного, хочу щоб його голос в підтримку закону Максима Бужанського був зарахований. Можна?

ПАВЛЕНКО Ю.О. Олександр Сталіноленовичу, так не буває...

(Загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Не передбачено законом.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Олександр Сталіноленовичу, будь ласка, займіть місце Гео Лероса і почекайте секунду. А я якраз формулюю і звертаюсь до

головуючого завершувати обговорення, щоб це не перетворювалося в політичну баталію, поставити на голосування ті пропозиції, які є: перша – це відхилити і наша пропозиція – підтримати в першому читанні. В разі, наприклад, якщо жодна із пропозицій не набере необхідної кількості голосів, тоді так і сформулювати в рішенні комітету і хай визначається Верховна Рада України.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, у мене є ще одна пропозиція. Це не всі пропозиції по цьому закону. В нас...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ще виконуюча обов'язки...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Давайте ми послухаємо, а потім послухаємо всі пропозиції.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, треба буде зібрати всі пропозиції.

Пані виконуюча обов'язки, Любомира.

МАНДЗІЙ Л.С. Добрий день! Дякую, пане голову, за слово, але я перед тим хочу наголосити на тому, що Комітет з питань освіти, науки та інновацій не приймав рішень, про яке сказав пан народний депутат...

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я сказав: "Не заперечував".

В'ЯТРОВИЧ В.М. Що це за таке формулювання - "не заперечував"? Чим воно передбачено?

(Шум у залі)

МАНДЗІЙ Л.С. Будь ласка, я просто хочу на цьому зацентувати, бо було в принципі трошки некоректне повідомлення щодо власне рішень Комітету з питань освіти, науки та інновацій.

А тепер ближче до законопроекту. Якщо ми говоримо про законопроект, який поданий...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Пане голово, у мене була пропозиція, я прошу її поставити на голосування, Припинити обговорення і перейти до голосування.

(Шум у залі)

В'ЯТРОВИЧ В.М. На якій підставі?

ПАВЛЕНКО Ю.О. Немає у нас міністра освіти.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Виконуюча обов'язки.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Виконуюча обов'язки міністра.

ПОТУРАЄВ М.Р. У нас є дуже професійний виконувач обов'язків, пане Юрію.

(Шум у залі)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна людина.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну звичайно.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Питання стосується безпосередньо освіти.

(Загальна дискусія)

БОГУЦЬКА Є.П. Слухайте, давайте градус трохи понижувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. І дамо закінчити пані Любомирі.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ще навіть почати не дали.

МАНДЗІЙ Л.С. Щоб бути коротшим. Отже, Міністерство освіти і науки надавало свою позицію і висловлювало свою позицію, що воно не підтримує даний законопроект. Ми надавали аргументовану відповідь, чому вважаємо недоцільним прийняття такого законопроекту. Якщо, пане Юрію, вам буде цього достатньо.

Тому на сьогоднішній день я наголошую на тому, що справді ми хочемо створити рівні можливості для здобуття якісної освіти. І тут з тим пов'язаний власне різний тип, різний шлях для можливостей різних дітей у здобутті якісної освіти. Я можу наголосити на нашій аргументації, чому це варто зробити власне таким шляхом. І ще раз, шановні народні депутати, наголошую на тому, що є висновок Конституційного Суду України щодо Закону України "Про освіту". І він визначився однозначно.

(Шум у залі)

СУШКО П.М. Врахувало міністерство думку дітей або батьків, які в Харкові навчаються або в Дніпрі?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Яким чином врахувати?

МАНДЗІЙ Л.С. Даруйте, будь ласка, я вам наголошую на тому, що в нас є...

СУШКО П.М. Міністерство за всіх вирішує.

МАНДЗІЙ Л.С. Так, це Міністерство освіти і науки України.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Точка!

(Шум у залі)

МАНДЗІЙ Л.С. Даруйте, будь ласка. 125 шкіл в Україні з мовою навчання російською мовою є. Ми розуміємо...

СУШКО П.М. А я хочу попросити зафіксувати, як спілкується з комітетом пані т. в. о. Міністра. Зафіксуйте, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І зафіксуйте, як ви хамите пані т. в. о Міністра, пане Сушко. Разом з паном Кузьмінім, який тут жартує. Але він хоча би жартує, а ви хамите.

(Загальна дискусія)

(Шум у залі)

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Я хотів би сказати, що думка подати цей законопроект народилась в мене в час спілкування з колишнім міністром

освіти пані Ганною Новосад. Ми разом подумали, що це було б добре. Це щодо точки зору міністерства.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, ми з паном Качним просимо знизити емоції трохи і закінчити обговорення конструктивно. Пані Любомиро, закінчіть, будь ласка.

МАНДЗІЙ Л.С. Добре. Я хочу наголосити, що у нас 831 школа з навчанням державною і російською мовами. І відповідно до нашого плану дій всі учні цих шкіл забезпечені необхідними підручниками для того, щоб вони могли отримати якісну освіту. Якщо ми говоримо про 56...

ПАВЛЕНКО Ю.О. Можна все-таку почути від вас, не по бумажках, може по-пам'яті знаєте кількість шкіл. Скільки загальна кількість шкіл: скільки російською мовою, угорською, іншими мовами європейських? Знаєте цю інформацію?

МАНДЗІЙ Л.С. Так, безперечно. Отже, якщо ми говоримо про вивчення українською мовою, виключно українською мовою – 13 тисяч 584 школи. Молдовською мовою – 2. Польською – 4. Російською – 125. Угорською – 72. Німецькою – 1. Румунською – 68.

ПАВЛЕНКО Ю.О. А 831 - це що?

МАНДЗІЙ Л.С. Це з вивченням державною і російською мовою.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Це вони входять в яку категорію?

МАНДЗІЙ Л.С. Це окремо.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Отже, загальна кількість шкіл..?

МАНДЗІЙ Л.С. Більше 15 тисяч шкіл. 15 тисяч 105 шкіл. 15 тисяч 100.

ПАВЛЕНКО Ю.О. 100 чи 105?

(Загальна дискусія)

ПАВЛЕНКО Ю.О. Це важливо!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Нам важливо Закон про мову обговорювати, а не твою боротьбу з українською мовою!

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ні-ні!

(Загальна дискусія)

ПАВЛЕНКО Ю.О. Не плутайте грішне з праведним!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ви не плутайте грішне з праведним! Ви нападаєте на міністра, тому що ви хочете продовжувати русифікацію в Україні!

ПАВЛЕНКО Ю.О. Я нападаю не на міністра. Я нападаю на те, що це профнепридатне сьогодні міністерство, яке в програмі не бачить дитину –

раз, яке сьогодні не може назвати кількість шкіл, міністр виконуючий! Та ви що!?

МАНДЗІЙ Л.С. Я перепрошую. Пане Юрію!

ПАВЛЕНКО Ю.О. *(Не чути)* ... професійно прийдіть і скажіть, дайте чіткі цифри...

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми зараз обговорюємо конкретний законопроект.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Виходьте, пане Юрію, з протесту виходьте. Ідіть з протесту, щасливо вам.

МАНДЗІЙ Л.С. 15 тисяч 100 шкіл. Я перепрошую.

ПАВЛЕНКО Ю.О. ...не забирайте мій час. Тому я і просив припинити обговорення...

(Загальна дискусія)

МАНДЗІЙ Л.С. Я перепрошую, мене сюди запросили. Я перепрошую, я теж трачу свій час і мене сюди запросили.

ПАВЛЕНКО Ю.О. ...виконуйте свою роботу. І виконуєте її неякісно! Це я вам відверто говорю. І мова тут ні причому! І не переводьте в політику, будь ласка! Непрофесійність людей!

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ми розглядаємо конкретний законопроект. Ви влаштували телевікторину.

(Загальна дискусія)

БОГУЦЬКА Є.П. Можна мені взяти слово?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Демонструєте рівень культури, кричачи на посадовця.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, одну хвилиночку. Пані Богуцька, будь ласка.

БОГУЦЬКА Є.П. Я навчалась в школі ще в далекому Радянському Союзі. В Криму тоді всі школи були російськомовні. Це була державною російська мова і це був Радянський Союз, який зараз захищають фракція ОПЗЖ.

КАЧНИЙ О.С. В мене племінник навчався в українській школі. Будь ласка, кажіть правду.

БОГУЦЬКА Є.П. Тоді були всі російські школи.

(Шум у залі)

БОГУЦЬКА Є.П. Так от, коли приїжджали з України, з материка, туди сім'ї навчати своїх дітей, їм казали, що українською вони навчаться вдома, в сім'ї, а в школі будуть вивчати російську і навчатись на російській мові, тому що це загальнодержавна радянська мова.

Тому зараз якось так ситуація перевертається і зараз ми слухаємо від пані Софії про дискримінацію, від пана Юрія про дискримінацію. Я хочу сказати тільки те, що мовне питання в Україні завжди породжує суспільні протистояння і зараз це ми наочно бачимо на нашому комітеті.

Тому я би звернулась до всіх завершити обговорення, проголосувати і яким би не було би рішення, воно все одно виноситься в зал для того, щоб зал вже вирішив остаточно це питання.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я все ж таки хочу сказати, що, на мій погляд, пані Любомиро, ви готові, ви надали нам дуже багато цікавої інформації, я вам за це дуже дякую. Якщо ви хочете ще трохи додати, то буквально трохи, тому що ми маємо деяких колег відпустити. Я хочу, щоб професійний фахівець закінчив те, що вона хотіла сказати.

МАНДЗІЙ Л.С. Я хочу наголосити, що в Програмі діяльності уряду було написано про дітей і згадано про дітей, і 4 пріоритети з 5-ти було про дитину. Якщо буквально: учні – 3 рази, здобувачі освіти – 2 рази, вступники – 2 рази. У Програмі загалом 30 разів про дітей, учнів, випускників. Так що будьте такі ласкаві, давайте не маніпулювати.

Тепер що стосується даного законопроекту і звідки взялось 56 мільйонів гривень. Ми розуміємо, що підручники, які ми друкуємо, термін їх експлуатації є 5 років. Добре, шановні народні депутати, даруйте, будь ласка, це нікому не цікаво, я розумію.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Продовжуйте, будь ласка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Любомиро, в нас тут буває гаряче, на жаль, що ж поробиш. Повертаючись до цього все ж таки питання.

МАНДЗІЙ Л.С. Отже, якщо ми говоримо про підручники, то ми розуміємо, що всі зараз підручники є вже підготовлені і друкуються, з 1 серпня до 20 вони всі будуть в областях для того, щоб бути в закладах освіти

до 1 вересня. Якщо в 2020 році гіпотетично довидаємо підручники російською мовою для 5-го, 6-го, 7-го, 10-го, 11-го класів, а в 2021-2022 відповідно для 8-х і 9-х класів, то ці підручники будуть використані учнями не більше трьох разів. Зокрема, 6-й, 7-й, 10-й, 11-й – тричі: 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023 роки.

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Любомиро, закінчуйте, будь ласка.

МАНДЗІЙ Л.С. Я хочу наголосити на тому, що ми приймаємо, і пані Ірина вже про це згадувала, новий державний стандарт базової освіти. Він добрий документ, який дозволить освітню програму формувати від потреби здобувачів освіти.

Тому, шановні народні депутати, давайте зважено підходити до рішень, які ви приймаєте. Наголошую на тому, що Міністерство освіти не підтримувало даного законопроекту і не підтримує. Дякую.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Одну хвилиночку. Пані Соломіє.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У мене до т. в. о. Міністра питання.

ПОТУРАЄВ М.Р. Питання? Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. В мене питання таке. Питання перше. Законопроект стосується не лише російської мови, а мов тих, які не є мовами Європейського Союзу. Чи є у вас розрахунок, скільки коштуватиме

додаткове видання підручників білоруською, вірменською та іншими мовами тих людей, які не входять до країн Європейського Союзу?

Питання друге. У законопроекті передбачено скасувати норму, що не менше 80 відсотків обсягу навчального часу взагалі всього зараз має бути українською мовою, цю норму скасувати. Чи є у вас розрахунок, скільки буде коштувати друк підручників усіма мовами до кінця навчального процесу, оскільки ми фактично скасовуємо україномовне навчання і маємо передбачати, скільки буде цих не україномовних дітей? І за скільки ми надрукуємо підручники з математики, фізики для 9-10 класу румунською, угорською, вірменською, азербайджанською і всіма іншими мовами світу або тих народів, які проживають на території України? Чи є у вас такий розрахунок?

МАНДЗІЙ Л.С. Даруйте, будь ласка, ми висловили свою позицію щодо законопроекту. Обраховувати інші видатки, які не прийняті... Ми виконавча гілка влади, ви приймете - ми будемо обраховувати. Попередньо обраховувати для чого? Ми висловили свою позицію. Приймете рішення - будемо обраховувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, я поясню вам, для чого. Ми не можемо прийняти цей законопроект без фінансового обґрунтування. Закон не має фінансового обґрунтування. Він взагалі... *(Шум у залі)* Ні-ні, фінансове обґрунтування тільки для частини закону, яка стосується російських шкіл, і тільки тих, які йдуть в перші класи.

КАЧНИЙ О.С. ...давайте голосувати будемо.

(Шум у залі)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Взагалі немає фінансового обґрунтування для інших національностей. Що це за дискримінація представників інших національностей? Немає фінансового обґрунтування для 80 відсотків, які зараз українську...

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, буквально тільки коротко.

МАНДЗІЙ Л.С. Я хочу тільки наголосити на одному, що в нас немає шкіл з вірменською мовою вивчення. Це одне питання. Тому ми не обраховували цього. Але я хочу наголосити на тому, що в нас власне все зроблено для того, щоб 80 відсотків освітнього процесу відбувалося державною мовою. Ми підготувалися від 2017 року, відповідно до Закону "Про освіту", до такої реформи. Давайте думати про дітей. 15 тисяч 106 шкіл в Україні. Дякую. Я помилилася на одну.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Соломіє, будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А. Дякую. Ну, по-перше, я не маю наміру нікого повчати чи виховувати, але мені здається, що було б доречно, оскільки ми тут депутатська спільнота, перепросити перед пані виконуючою обов'язки Міністра освіти. Мені здається, ми не "сходка" з району з "семечками", розумієте, з "трьохполосними" костюмами, щоб хамити, перебивати і вести себе просто, вибачте, хамовито так, наче ми на базарі "7 кілометру" на Одещині. Це перше.

Друге. Повертаючись до теми, оскільки тези всі були сказані, я представляю тут зокрема і Комітет із закордонних справ, але я хочу нагадати моїм колегам, які виступають з цієї теми, про наступну річ. Якщо ви цитуєте

президента Російської Федерації, то хочу нагадати вам і всім порекомендувати прочитати його останній указ, який стосується національної політики Російської Федерації. Там зокрема вводиться новий термін, який говорить про загальногромадянську національну ідентичність, яка говорить про об'єднання всіх тих, хто себе відчуває приналежними до мови, культури, спадщини і так далі російської нації.

Тому те, що ми сьогодні розглядаємо, давайте не будемо гратись дискримінаціями чи іншими маніпуляціями, тому що добре ми розуміємо, що це політичне питання і це питання, яке стосується, в першу чергу, державної безпеки, бо абсолютно правильно згадали Крим і схід, де, до речі, 15 років тому я не бачила вас захисників, представників, до речі, ОПЗЖ і представників колись молодого, красивого "помаранчевого уряду" на захист української мови, в 2012 році в тому числі і раніше, і виявляється, за щастя, мені було вчитись не у Львові українською мовою, бо захисників, як видно, в нас тільки по одну сторону. Але це стало питанням саме заходу сюди захисту людей, які представляють тепер загальнонаціональне громадянське російське суспільство.

Так от хочу нагадати пану Бужанському, що і Дніпро це теж план "Новоросія". Тому визначтесь на чийй ви стороні і все ж таки чи окупаційну владу, чи "ДНР", який буує потенційно у вас, ви будете підтримувати.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, от я розумію, Максиме, що ти маєш право на відповідь саме в цьому сенсі, але, пані Соломіє, я хочу сказати, ми дали вам слово, ви ж наша гостя. Будете приходити, я вам завжди буду давати слово, але давайте не для того, щоб ставити під сумнів позицію Максима Бужанського в 2014 році, не для того, не для того.

Слухайте, ми з Максимом Бужанським.. Пані Соломіє...

КАЧНИЙ О.С. *(Без мікрофону, не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Олександр, ви ж поспішаєте, ви ж поспішаєте.

Так от зараз Максим скаже декілька слів, але я хочу сказати, що ми з ним обидва з Дніпра і я не дам свого земляка ображати з цього приводу. Будь ласка, не треба ображати Максима Бужанського такими випадками.

Максиме, будь ласка, тобі слово.

БОБРОВСЬКА С.А. Не ображайте тоді Дніпро іншою державою.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми там були в 2014 році і в 2015. Нам є що з цього приводу сказати.

БОБРОВСЬКА С. Мені теж є що сказати. Я була на Луганщині і на Донеччині.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Дякую, пане голово. Не буду коментувати це щодо Дніпра, але нагадаю, що я, Максим Бужанський, народний депутат України, вислухав промову пана Вакарчука з фракції "Голос", який казав зранку, що потрібно підтримувати армію, українську армію, після чого я голосував за ці законопроекти щодо української армії, а він мчав до Борисполя на концерт в Мінську. Це щодо патріотизму.

БОБРОВСЬКА С. А. Я не Вакарчук.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Щодо пана Путіна.

(Шум у залі)

(Загальна дискусія)

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановні колеги, шановні колеги, шановні колеги...

(Шум у залі)

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Щодо пана Путіна. Я вже закінчую. Ви ж тільки що повчали пана Павленка вихованню. *(Шум у залі)*

Щодо пана Путіна. Я не цитую пана Путіна, я підтримую свого президента та свою країну і піккуюсь за неї. Дякую.

ПАВЛЕНКО Ю.О. А можна репліку?

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні. Я хочу перейти до голосування. Досить, колеги, досить.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Пане голово, ні, я одну репліку, дозвольте мені, будь ласка.

Шановні колеги і пані т. в. о. Міністра, хочу перепросити за свою емоційність. Щодо репліки в мою адресу, я вам скажу, мені просто боляче, коли непрофесіоналізмом дискредитують мою рідну мову, право якою я виборів говорити ще в 88-му році, і з цієї позиції не сходив і до сьогоднішнього дня. І сьогодні я вважаю, що моя позиція – це захист української мови. І зараз!

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, я хочу нагадати, що у жодного комітету немає права похоронити законодавчу ініціативу жодного народного депутата України. Тому законопроект пана Бужанського все одно попаде в зал для голосування і долю цього законопроекту буде визначати Верховна Рада України.

Але ми як фахівці маємо дати оцінку. Ми перший раз попросили Максима доопрацювати законопроект, він доопрацював, приніс новий. У вас на руках висновок. Висновок щодо законопроекту негативний. Негативний.

Але я хочу зазначити також для журналістів, для представників громадськості, що якщо навіть висновок негативний буде підтриманий комітетом, то це не означає, що законопроект народного депутата Максима Бужанського не піде на голосування в залу. Тобто він піде на голосування в зал – це треба розуміти.

Я сподіваюсь, що з висновком всі ознайомились. Я ставлю на голосування рішення про підтримку висновку про відхилення законопроекту.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте, є декілька пропозицій. Дивіться, є декілька пропозицій.

По-перше, коли ви кажете, що ви розглядаєте всі законопроекти і відправляєте їх в зал, ви лукавите. Тому що мої законопроекти про прозорість медіавласності і медіафінансування вже декілька місяців лежать в цьому комітеті і ніким не розглядаються, так само як і інші.

Ви це кажете навмисне для того, щоб винести в зал законопроект пана Бужанського. Це ваша політична позиція. Якби ви не хотіли цього робити, ви б не ставили його сьогодні на обговорення, так само як не ставите мій законопроект на обговорення вже поспіль багато місяців, і багато інших законопроектів. Це політична позиція вашої партії, сподіваюся, що не всієї. Це перше.

Друге. Ми справді домовлялися про те і в Законі про українську мову сказано, що має бути розроблений законопроект про захист прав національних меншин. І ми домовились на комітеті, що, і це відповідальність всього уряду, вашого, або ваших депутатів, і пан Бужанський може це зробити, і будь-хто інший – подати комплексний

законопроект про захист прав національних меншин так, як цього вимагає Закон про забезпечення функціонування української мови як державної.

Ви його не подаєте для того, щоб насправді змінювати насильно Закон про українську мову, а не зробити інший закон, який би захистив права національних меншин.

В цьому законопроекті, як я вже говорив, фінансово-економічні обґрунтування лише для одної статті – друку російськомовних підручників. Немає обґрунтування для друку підручників іншими мовами для перших класів і для всіх інших класів. Бо законопроект пропонує скасування вивчення української мови в усіх школах. Цим він відрізнявся від попереднього законопроекту.

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо Леонідовичу, ви ж про це вже казали!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Жодного фінансового обґрунтування до цього немає. Тому я пропоную, що ми маємо прийняти рішення не просто відхилити цей законопроект, по-перше, я пропонував би не приймати рішення, а почекати і підготувати законопроект, можна залучивши до цього пана Бужанського, пана Павленка, інших великих любителів і шанувальників української мови, і ми до цього долучимося, про захист національних меншин так, як цього вимагає базовий законопроект про освіту. Це абсолютно нормально, тому що тут виходить, що ми підручники для російськомовних друкувати хочемо, а для всіх інших не хочемо. А інші нації ми хочемо ображати? Ми приймаємо антиукраїнський закон тільки для одної групи населення? Що це таке? Що це за дискримінація? Тому краще давайте ми відкладемо, не будемо голосувати, проведемо "круглий стіл", розглянемо законопроект, створимо робочу групу...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. ...наприклад, освітнього комітету...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Абсолютно вірно. І зробимо якісний законопроект, залучимо до цього всіх і зробимо якісний законопроект про захист мов національних меншин. Бо інакше ми повинні звертатися до пана Разумкова з вимогою не ставити на голосування цей законопроект, оскільки немає в ньому фінансового обґрунтування.

ПОТУРАЄВ М.Р. Миколо! Ваша пропозиція слухна, я так розумію, і підтримана колегами з освітянського комітету, але, вибачте, ну слухайте, всі дуже втомлені, дуже багато часу ми витратили. Я розумію, що ви прийшли теж для того, щоб висловити свою позицію... *(Шум у залі)* Я розумію. Але слухна пропозиція Миколи Леонідовича пролунала. Я маю запитати у автора законопроекту, чи згоден він його зняти з розгляду і увійти в групу, яка буде напрацьовувати закон про національні меншини. Це питання просто.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Відповідаю. Ні, не згоден. Я наполягаю на розгляді зараз.

Щодо підготовки законопроекту про національні меншини, я вважаю, що цим повинні займатися фахівці. Я таким не є.

Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Будь ласка, від освітнього комітету.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Без мікрофону, не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми вам взагалі дуже вдячні за те, що саме до нас прийшов Максим з цим законопроектом. Ми готові взяти на себе цей хрест, але насправді у нас є повний консенсус з приводу того, що вашому комітету

варто було б працювати з Максимом з самого початку. Ми, до речі, дуже здивовані цим фактом.

Отже, Миколо Леонідовичу, твоя пропозиція автором відхилена. Колеги...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні. Моя пропозиція до комітету, а не до автора.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну тим не менше. Є автор.

(Шум у залі)

ПОТУРАЄВ М.Р. Слухайте, рабовласництва в нашому комітеті не буде. Колеги, хто за те, щоб підтримати висновок і відхилити...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Поставте мою пропозицію, будь ласка, перенести розгляд і створити робочу групу...

(Шум у залі)

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Так, я поставлю. Тобто ви пропонуєте більш компромісний варіант. Я поставлю перший більш компромісний.

Хто за те, щоб перенести розгляд цього питання, створити робочу групу з напрацювання Закону про національні меншини і в Законі про національні меншини вирішити зокрема проблему, якої торкається закон № 2362? Хто за таку пропозицію, прошу голосувати. 4 – за. Хто проти такої пропозиції? – 3. Хто утримався? – 6. Ваша пропозиція миролюбна, Миколо Леонідовичу, відхилена, на жаль.

Хто за те, щоб підтримати висновок і рекомендувати відхилити законопроект № 2362.

(Загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Відхилити і звернутись до Голови Верховної Ради про те, що немає фінансово-економічного обґрунтування.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Ні, не так звучить, я зачитаю. Рекомендувати за результатами розгляду в першому читанні і далі по тексту. Тобто це як висновок комітету.

ПОТУРАЄВ М.Р. Голова секретаріату, будь ласка, пане Віталію.

БАБЕНКО В. О. в даному випадку за основу, це перший варіант рішення. Другий варіант рішення – відхилити. Третій варіант рішення – відправити на доопрацювання або на повторне перше відправити в профільний комітет.

ПОТУРАЄВ М.Р. Отже, колеги, ми його вже повертали автору, я не бачу необхідності. Я ставлю на голосування пропозицію відхилити на підставі висновку, який зроблений нашим комітетом.

Хто за те, щоб відхилити на основі висновку, будь ласка, голосуйте. Хто за? – 9. Хто проти? – 5. Дякую. Хто утримався? Це я. Дякую, рішення прийнято. Але знову ж таки, підкреслюю, це не заважає закону потрапити в зал для голосування. Дякую, Максиме.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Спасибо, колеги. Извините, что стал причиной вашей ссоры.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я не поспішав би складати папірці. Ми відпускаємо пана Олександра. Колеги, є від міністра прохання повернутись до питання Програми уряду. Я не можу не поставити на голосування питання повернення до питання про Програму діяльності уряду.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Почекайте, в нас сидять шановні люди. Давайте ми заслухаємо запрошених людей у віці, а потім будемо повертатись, ми ж маємо повагу якусь.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Миколо, я ж тільки про те, щоб повернутись, з вашого дозволу. Давайте проголосуємо. Хто за те, щоб повернутись до цього питання? Хто за це? Так, прошу підтримати.

9 голосів є. Достатньо. Трохи пізніше.

Так, значить, я що маю доповісти відразу перед тим, як ми почнемо говорити про ситуацію в "Центрі Довженка". Значить, ми отримали відповідь, Миколо Леонідовичу, з вашого дозволу... Ми отримали відповідь від Державного бюро розслідувань, що вони, ну я трохи здивований, я хочу сказати, тому що ми не обов'язково запрошували саме слідчого по справі, значить, яка стосувалася, яка викликала ситуацію в Музеї Гончара, нам достатньо було би, я думаю, що ми всі з цим погодилися би, якогось уповноваженого представника. ДБР нам відповіло, що, значить, слідчий зайнятий іншими слідчими діями, тому до нас ніхто не прийде. Я вважаю, що це не відповідне ставлення до нашого комітету і до всіх народних депутатів.

Значить, з цього приводу, я розумію, що є представники музею, так, ми їх зараз заслухаємо, звичайно, але оскільки у нас не буде інформації з боку ДБР, я для підготовки рішення комітету хочу запропонувати таку невелику робочу групу, дуже невелику, так, за участі пана Княжицького, пані

Богущької і пан Лерос погодився, як тим більше профільний заступник голови. Ну тут ще стосується правоохоронців, то, значить, пане Кузьмін, якщо буде ваше бажання долучитися до формулювання рішення, ми його не зараз будемо приймати, але я хотів би, щоб ми це не відкладали, то, будь ласка. Отже, все, з робочою групою питання вирішене.

КАЧНИЙ О.С. Повторіть ще раз.

ПОТУРАЄВ М.Р. Княжицький, Богущька, Лерос, Кузьмін.

Пан Ренат погодився, так що я вдячний за це, тому що він фаховий юрист та й знавець правоохоронної системи.

Так, отже, Миколо Леонідовичу, я попросив би вас зараз представити представників музею, оскільки ви глибоко в темі.

Будь ласка, пане Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У мене ще таке питання. А чи є представники інших слідчих органів?

ПОТУРАЄВ М.Р. По "Центру Довженка" є.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А від МВС по Музею?

ПОТУРАЄВ М.Р. Наскільки я розумію, по музею саме немає. А, Нацполіція є, вибачте. Вибачте. ДБР немає.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, а хто представник Нацполіції?

ЛАШКО А.В. ПРЕДСТАВНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ. Доброго дня. Я заступник начальника слідчого управління ГУНП міста Києва.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Дякую.

Може, ми тоді дамо коротко висловитися пану Петру Гончару, директору Музею Івана Гончара, про те, що відбувалося в той час?

ГОНЧАР П.І. Я просто прочитаю хронологію, щоб не загубити. Так буде конструктивніше.

22 травня 2020 року до Національного центру народної культури "Музей Івана Гончара" надійшла пропозиція щодо проведення виставки з приватної колекції родини Марини та Петра Порошенків творів митців ХІХ і ХХ століть, що були ними зібрані з метою повернення в Україну предметів образотворчого мистецтва національних та світових художників.

22 травня адміністрація музею прийняла рішення надати можливість для проведення виставки в одному із залів протягом одного місяця. Метою виставки є популяризація творів всесвітньовідомих художників, життя та творчість яких були пов'язані з Україною. Виставка дасть можливість розширити пізнання своєї культурної історії. Серед відомих імен у колекції представлені роботи Айвазовського, Платонова, Малевича, Котарбинського, Тропініна та інших.

25 травня 2020 року був підписаний договір про соціальне партнерство. 26 травня в Музеї Гончара відбулася презентація для ЗМІ за ініціативи та участі власників колекції. Виставка планувалася після завершення карантину. Після презентації представники Державного бюро розслідувань вторглися до виставкової зали музею. Тому що після презентації музей вже було взято на сигналізацію. Тобто якщо вони хотіли щось подивитися, вони могли це зробити вільно, без ніяких. Вони заявили, що вчинили ці дії у зв'язку з (цитата) наявністю інформації про загрозу для майна та необхідністю врятувати його. Уявіть! В музеї, де державна охорона, ДСО, до речі. Між іншим, вони тримали довго двері, бо вже ж на сигналізації. Загроза для

майна, яке ми взяли, ми тримаємо колекцію, більше 20 тисяч, національної спадщини, от була загроза.

Проникнення у приміщення представниками ДБР відбулося без судового рішення та за відсутності згоди директора музею, який є матеріально відповідальний за збереження музейних цінностей, а також митецьких творів з виставки, що на період перебігу потрапляють під облік музею.

Директором музею було надано заяву на Національну поліцію щодо пошкодження державного майна та проникнення у приміщення без його дозволу. І 28 травня 2020 року слідчий надав директору ухвалу Печерського районного суду про арешт майна, власне, приватної колекції картин родини Порошенко. Це вже на другий день. Директор надав розписку про отримання цієї ухвали і про нерозголошення, та про його кримінальну відповідальність за незаконні дії з цією колекцією.

Тобто колекція під замком. Ми подали лист на суд, чи ми маємо можливість хоча би зробити виставку, чи тільки зберігати як матеріальну цінність. Отака ситуація.

Я вам розкажу відносно емоційного факту, про гуманність радянської влади. Наш музей народився в 60-ті роки в приватному будинку мого батька, який зібрав колекцію з метою розбудови українського національного суспільства. З КДБ в 70-х роках прийшли і сказали: "Віддай цю колекцію, тому що ти ідеологічно не на тій платформі працюєш, як це має робити державна влада". Він кілька разів відмовлявся. Вони йому погрожували, що може хтось прийти спалити, побити, загубити цю колекцію, віддай державі, вона збереже. Він цього не зробив. З їхньої ініціативи було його виключено з партії, зі спілки. А він був досить відомий скульптор, був головою секції. Тобто ніяких замовлень, без грошей, але він не дав колекцію. Радянська влада не посміла, не посміла виламати двері і забрати цю колекцію або щось

зробити. Оце я відбілюю, відбілюю. Але було, дійсно підпалені двері були, залякування, всі роботи, які були на дворі і в будівлі, були побиті.

Але він витримав, і наша революційність того часу несеться до цього часу і тягнеться той шлейф революційних змін в українському суспільстві, і відношення до нашої спадщини.

Не знаю, що з цим робити, як бути, коли люди, які мають захищати цю історію і культуру, людей, ламають двері? Притому поламали і мене не пускали годину в приміщення туди! Вони там ходили, описували, забрали документи, які свідчать, що ці колекції перевезені через митницю, там вони були виставлені. І пішли не вибачившись, пішли – двері розбиті одні і другі, і охорона як? Одним словом, ночували там.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я хочу принагідно зазначити, що, наскільки я розумію, відповідальність за будь-які експонати несе музей.

ГОНЧАР П.І. Звичайно, в тому-то й справа... Вони кажуть, чому їх не пустили? От вони кажуть, що я їх не пустив.

ПОТУРАЄВ М.Р. Тобто якби щось сталося з експонатами, то відповідальний був би музей, що абсолютно неприпустимо.

Я розумію, що тут Нацпол не є відповідальним, так би мовити, тому що там інша структура слідчих дій. Але, можливо, у вас є коментар якийсь з приводу цієї ситуації?

ЛАШКО А.В. ПРЕДСТАВНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ. Ні. Я повідомив тільки те, що дійсно до Національної поліції міста Києва надходили заяви про ці події, розуміючи, що це якісь дії проводить Державне бюро розслідування. Ці заяви в той же день були скеровані до прокуратури

міста Києва. Поліція не має повноважень давати будь-яку оцінку (або проводити перевірку) діям співробітників з Державного бюро розслідувань.

ПОТУРАЄВ М.Р. Будь ласка, Миколо Леонідович.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У мене є таке питання. Музей був під охороною поліції насправді.

ГОНЧАР П.І. Так.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тому що існує. Ну це поліція.

ГОНЧАР П.І. І вони потім викликали. Вони викликали Державну службу охорони, яка прийшла і яким я подав заяву.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Чи повинні були вони пропускати цих осіб, якщо у них немає ані рішення суду, ані жодної іншої підстави заходити в це приміщення?

ЛАШКО А.В. ПРЕДСТАВНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ. Я не готовий дати оцінку діям служби охорони і слідчим, буду так казати, не можу відповісти.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Зважаючи на те, що, в принципі, співробітники ДБР не представилися, не показали жодних документів, яким чином...

ГОНЧАР П.І. Ні, вони показали і "що ми маємо право заходити і подивитися приміщення".

Я сказав, що вхід в музей безкоштовно тільки пенсіонерам, тобто або ж. Більше того, склавши протокол, вірніше, не протокол, а акт, де вони вказали, фактично "зробили обшук". А обшук без санкцій неможливий.

Тобто, якщо між нами є конфлікт, я є державний представник по колекціях, а ти державний, по якихось інших, то тільки суд може вирішити, вони мали право заходити чи ні і таке інше. Ну, вибачайте.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, я пропоную не мучити представника Національної поліції, тим більше, що директор музею сказав, що хлопці з ДСО мужньо тримали оборону стільки, скільки могли. Я вважаю, що представники ДСО зробили все, що було в їхніх силах, не вогонь же їм було відкривати по слідчих. Тому для мене ситуація зрозуміла. Зрозуміло, хто стояв на сторожі інтересів законів музею, а хто, вибачте, на мій погляд, порушував.

Ще, можливо, є якісь запитання, в першу чергу, до шановного Петра Івановича? Пані Софіє.

ФЕДИНА С.Р. Якщо дозволите, тут не стільки запитання, але хотіла би доповнити одну деталь, про яку пан Петро, напевно, не хоче говорити, але справа в тому, що мало того, що не було жодного документа, який би засвідчував легітимність знаходження слідчих, проходження слідчих в установу, яка є під охороною, мало того, що посвідчення одного слідчого, до речі, не всі посвідчення були представлені, один слідчий категорично відмовлявся надати посвідчення, а в результаті виявилось, що це посвідчення ще й прострочене, але потім вони виламали двері, які можна було відкрити, просто нажавши клямку, але що більше, вони пана Петра тримали в холодному приміщенні, не даючи можливості навіть передати йому піджак. Тобто тут були якісь абсолютно дивні дії, які не пояснюються ані правом, ані здоровим глуздом.

Тому мені видається, що ми як комітет маємо ще раз і ще раз вимагати, щоб ті люди, які це здійснювали, бо їхній представник був тут і пояснював, що це відбувається, тому що це зневага до музею, це зневага до культури, це зневага до права як такого.

ГОНЧАР П.І. До інституції музейної. І взагалі до музеїв.

ПОТУРАЄВ М.Р. До інституції, так. Я переконаний, що пан Кузьмін допоможе виписати правильне формулювання з приводу порушення закону саме слідчими органами.

Будь ласка, пане Ренате.

КУЗЬМІН Р.Р. Шановні колеги, я хочу сказати, що отакі зухвалі дії працівників ДБР або Служби безпеки, вони відбувались і за часів Порошенка, а ще, якщо зазирнути в історію, то ще і раніше. Тому нічого дивного не трапилось. Але я хочу наголосити на тому, що за всі оці речі відповідає прокурор. Не треба забувати про те, що процесуальним керівником усіх розслідувань у державі є прокурор і слідчі виконують вказівки прокурора.

Тому якщо ви хочете щось вивчити в ДБР, я стовідсотково спрогнозую, що вас відішлють до прокуратури, тому що, повторюю, все це процесуальне керівництво прокуратури. І я ще нагадаю засідання нашого комітету, коли було прийнято рішення по обшуку в журналістів "1+1", пам'ятаєте, як ми тут прийняли рішення піти вузьким колом до СБУ вивчити справу. Ми пішли? Ні. Ми справу вивчили? Ні. То навіщо оці рішення в такому разі, якщо ми їх самі не виконуємо, якщо ми не змушуємо працівників правоохоронних органів поважати Верховну Раду, рішення комітетів Верховної Ради?

І тому я хочу застерегти усіх, щоб ми не повторили помилку, яку ми вже одного разу допустили.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я дякую. І це, до речі, було зауваження до мене, я його приймаю абсолютно. Тут просто трохи інша справа, але слухне зауваження, пане Ренате. Дякую.

Пане Миколо, будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дивіться, в принципі, для нас ситуація була очевидною від самого початку і ми пропонували прийняти звернення. Але оскільки ми його не прийняли, ДБР показало, як воно нас поважає і кожного з присутніх тут насправді. Тому що не було такого, скільки б ми не працювали в Верховній Раді, щоб представники того чи іншого відомства, коли їх запрошують, не приходили.

І хочу подякувати і представнику Нацполіції, і СБУ за те, що вони тут присутні. Ми можемо дискутувати про різне бачення справ, але люди є, працює державна інституція. Тому ми про це обов'язково маємо заявити і в заяві про це написати і сказати потім і про їхню поведінку, і про їхнє ставлення до нас.

ПОТУРАЄВ М.Р. Я можу сказати, що ви праві абсолютно, пане Ренат, коли кажете, що прокуратура є головним чинником. Але ж я переконаний в тому, що у них були там санкції прокурора.

Отже, справа для мене, я можливо помиляюсь, я ж не юрист, для мене тут справа не в тому, чи була у них санкція, чи був там керуючий прокурор призначений чи ні. Наглядаючий чи керуючий, тут знову ж таки я не юрист. Для мене важливо, чи було у них судове рішення. Так здається, що не було.

ГОНЧАР П.І. Не було.. Я кілька разів просив.

ПОТУРАЄВ М.Р. Не було, вони його не показували.

А по-друге, що вони себе просто абсолютно нецивілізовано поводити. Тому що там не було ніяких терористів, бандитів, це ж не та ситуація. Це шанована людина, директор музею.

Тобто не стільки законність, хоча і законність викликає питання, тому що ну де рішення суду, а скільки сама поведінка слідчих, вона викликає запитання.

Добре. Колеги, у кого ще є питання до пана Петра Гончара?

КУЗЬМІН Р.Р. Шановні колеги, я ще раз хочу вас повернути до правової позиції. Може, треба відкласти це питання і ще раз запросити сюди Генерального прокурора, директора чи виконуючого обов'язки директора ДБР? І робити це професійно і фахово.

Якщо ми будемо приймати рішення на основі даних з Інтернету та зацікавлених сторін, ну і рішення буде таке – його ж ніхто не буде сприймати серйозно.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пане Ренат, музей не є зацікавленою стороною. Музей взагалі не може бути зацікавленою стороною! Музей не є власником...

(Загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Музей - це постраждала сторона. Якщо нам плювати на тих, кого ми маємо захищати... Ми ж не захищаємо директорів магазинів, при всій повазі до них. А директорів музеїв повинні!

КУЗЬМІН Р.Р. Я вам кажу речі, на які треба зауважити. Не хочете, то приймайте рішення, яке вам. Я вам кажу, що не можна приймати рішення,

якщо ви не заслухали працівників ДБР. Ну не можна! Навіть якщо вони не з'явилися, треба їх запросити повторно.

Крім того, ви просто повинні запросити сюди Генерального прокурора України, який керує всім слідством у державі. Якщо ви цього не зробите і приймете будь-яке рішення, його ніхто не буде сприймати всерйоз. А тому, якщо ми хочемо, як ви казали, політичного шоу, чи як там, забув, як ви там це називали, ну давайте приймемо рішення.

А оце: музей треба захистити чи директора магазину – ну ми ж не про те, хто кого захищає. Ми про дії незаконні, по суті, проти культури. Ви про це?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І про це теж.

КУЗЬМІН Р.Р. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, ну добре, давайте зараз не сперечатися, тим більше, що ми зараз рішення не приймаємо. Тобто ми створили робочу групу, вона напрацює рішення.

ПАВЛЕНКО Ю.О. Пропоную якраз затвердити робочу групу. Робочій групі до наступного засідання напрацювати проект рішення. Запросити Генпрокурора, ДБР, причому вказати, повторно запрошуємо. В разі, якщо не з'являються, тоді в нас вже будуть повноваження...

ПОТУРАЄВ М.Р. Юрію, розумієте, в чому справа. Оскільки я працював, нещодавно закінчилася, сьогодні не дуже вдало було зі звітом в тимчасовій слідчій комісії, то можу сказати, що дуже слушні пропозиції пана Рената. Вони слушні в тому сенсі, що якщо йти таким шляхом, то можна розібратися просто повністю в ситуації. Але справа в тому, що це вже майже

створення тимчасової слідчої комісії Верховної Ради з певними повноваженнями.

Колеги, якщо буде рішення про створення такої ТСК, то я тільки підтримаю. Але для рішення комітету це, може, занадто трохи.

Миколо Леонідовичу, я не буду вимагати цього рішення на завтра, хоча завтра в нас засідання комітету.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ми на завтра підготуємо проект рішення. Не проблема.

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре.

Я не бачу сенсу голосувати робочу групу. Люди ж добровільно зголосилися долучитися.

Колеги, тоді на завтра ми чекаємо проект рішення.

Я дуже вдячний пану Гончару. Дякую. Ми сподіваємося, що це була остання такого кшталту неприємність в історії музею і у вашій особистій. Ми зробимо все належне, щоб такого не повторювалося. Обіцяти, звичайно, ми не можемо. Ми ж комітет, а не ДБР. Але зробимо, повірте.

ГОНЧАР П.І. Дякую.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую дуже. Дякую за все, що ви робите. Дякуємо.

Колеги, переходимо до наступного питання – це про Центр Довженка.

Я хочу подякувати представнику СБУ, представнику Національної поліції за те, що прийшли.

Тут в нас є відповідальна людина за напрям кіно - Павло Миколайович Сушко. До речі, офіцер, ну у відставці, звичайно, офіцер в запасі, прикордонник, підполковник.

Вибач, Павле, я не всі твої регалії можу одночасно пригадати. Їх багато.

Тобто він не лише людина, яка знається в кіно, тому що він займається цим професійно з тих пір, як пішов у відставку, але він офіцер-прикордонник, він знається і в інших питаннях теж.

Я зараз вас буквально на декілька хвилин залишу. Колеги, з вашого дозволу, нехай координує, так само як пан Микола координував розгляд питання по "Музею Гончара", Павло Миколайович координує, я повернусь за 3 хвилини буквально.

В мене як у голови комітету тільки одне питання. Павле Миколайовичу, я сподіваюсь, що ви знайдете на нього відповідь, я абсолютно геть не зрозумів, що взагалі у Довженко Центрі робили СБУ разом з Національною поліцією. Я сподіваюсь, що ви знайдете відповідь на це.

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Без мікрофону, не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Там міністр ще займався цим питанням, Павле Миколайовичу. *(Шум у залі)*

Давайте тоді почуємо. Пане Іване, нагадайте нам, членам комітету, як, точніше коли і за яких обставин у вас з'явилися співробітники СБУ та Національної поліції.

КОЗЛЕНКО І.В. Дякую, доброго дня. Це було 28 травня і теж приблизно в той же спосіб, в який це відбувалось в "Музеї Гончара". Двері фільмофонду теж винесли, виламали, це такий фетиш очевидно. Була ухвала, тобто існували документи, згідно з якими слідчі в супроводі представника СБУ були, їх було достатньо багато, їх було близько 15 людей.

Тут слід сказати про певну хронологію, тому що речниця прокуратури офіційно висловила, що ми не співпрацювали зі слідством, ухилялись від допитів і так далі. Це неправда, я про це написав також у секретаріат комітету і в Міністерство культури. Ми з 17 січня перебували в цьому кримінальному провадженні, в листуванні зі слідчою Луцик. Ми приходили кілька разів на виклики за повітками, які надсилала Луцик. Вона не могла чомусь нас прийняти, її не було на робочому місці. Є, якщо необхідно підтвердження, через телефонні дзвінки. Ми також все листування надіслали.

Слідча Луцик на наш лист, який складався, який містився на 9-ти сторінках з 10-ма додатками на 126 аркушах, відповіла нам офіційно, що ми не надали жодних документів і що слідчими діями, що слідством встановлено факт змови керівництва Центру з керівництвом орендаря, як ви знаєте, ми не є стороною по договорах оренди. І мій процесуальний статус в жодній з повісток, крім останньої, яка вже була видана під час обшуку, не вказувався, в жодній повістці не було вказано, в якій якості я запрошуюсь на допит, притому, що, я підкреслюю, я не відмовлявся, на всі необхідні слідчі дії ми реагували і приходили на допити.

Це в двох словах. Далі ви знаєте, обшук тривав 6 годин, вилучення стосувалось тільки тих документів, які підтверджують одну із сторін, я маю на увазі оцей акт Державної аудиторської служби. Тобто ті документи, які підтверджують нашу позицію, якою ми оскаржуємо акт ДАСУ в Адміністративному суді, не вилучалися. Очевидно, їм не цікаво, що ми думаємо з цього приводу. Оскільки це господарське питання - і триває господарський розгляд.

Ну от те, що я мав вам доповісти. Я передам вам цей лист, щоб у вас він залишився, там хронологічно всі події викладені.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую, пане Іване.

Значить, я правильно розумію, що справу цю веде СБУ?

КОЗЛЕНКО І.В. Ні. Я так розумію, що поліція.

ПОТУРАЄВ М.Р. Чия підслідність?

Колеги, тоді я хотів би запитати, ну як так вийшло, що ми вимушені були вас відривати від роботи обох, запрошувати на комітет? Тому що там були співробітники і СБУ, і Нацполіції. Як так взагалі вийшло? Чесно, не хочу витрачати забагато вашого часу, просто хочемо зрозуміти ситуацію.

ЛАШКО А.В. Слідство проводять слідчі Національної поліції, оперативний супровід проводять співробітники СБУ. Тому було дві служби.

Давайте я відразу поясню, що на підставі висновку Держаудитслужби про ревізію окремих питань фінансово-господарської діяльності було внесено відомості до ЄРДР за статтею 191 частиною п'ятою.

КОЗЛЕНКО І.В. Другою.

ЛАШКО А.В. Вже вона перекваліфікована на п'яту.

КОЗЛЕНКО І.В. А коли вона перекваліфікована?

ЛАШКО А.В. Ну зараз ми не кажемо про це.

І ці слідчі дії, тобто обшук було проведено на підставі ухвали суду, вилучено необхідні документи для дослідження судової експертизи.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ми ж усі пам'ятаємо, що там орендарем є не Центр Довженка, а Фонд держмайна. Ми ж пам'ятаємо про це, що у нас не Центр Довженка укладає угоди, визначає ціни. Фонд держмайна це робить.

КОЗЛЕНКО І.В. Дозвольте я прокоментую. Тут питання: чому і на якій підставі, в який момент господарське питання було криміналізоване? Це основне. Тому що є і в акті ДАСУ того ж самого, вказані суди, за рішеннями яких залишалася така орендна ставка, а не інша, заперечувала ухвала суду потребу нарахування податку на землю і так далі. Все це є в акті ДАСУ. Більше того, Держаудитслужба дала на виправлення цих встановлених зауважень чи порушень термін нам до 30 серпня 2019 року. А вже 7 серпня, ще до моменту, коли могли би ми виправити ці порушення, всі помиляються, і тут важливий прецедент, що порушення, в сенсі помилки, трактуються і кваліфікуються як злочин, за замовчуванням. Частина з них ми не заперечуємо, ми дійсно помиляємося. І до моменту, поки нам було дано тією ж ДАСУ термін на виправлення, вже вноситься в ЄРДР кримінальне провадження в цій справі. У нас було ще 3 тижні на те, щоб внести необхідні корегування згідно з приписом акту Держаудитслужби. Мені це просто виглядає як упередженість слідства. Я інакше не можу це трактувати. Тому що слідча жодного разу зі мною не зустрілася. І не знає підстав ні слідча, ні прокурор Бакалова, яка викликала мене також, вона не була на робочому місці, коли ми з'явилися. І ви можете це перевірити в журналі відвідувань на вахті в прокуратурі № 1, куди ми прийшли з адвокатом. І після всіх цих, я не знаю там, 7 чи 8 актів контакту, які ми з ними здійснювали різними методами, прокуратура заявляє, що ми відмовлялися від слідчих дій, від участі в слідстві і ніяк не реагували на їхні виклики. Це я інакше трактувати, як упередженість слідчого, можливо, конкретно або слідства, не можу. У мене немає раціональних аргументацій, чому мали в такий спосіб ви комунікувати з закладом культури, тоді коли ми йшли з вами на комунікацію і ніхто не заперечує потреби розслідувати цю подію, тому що це є в наших інтересах, ми несемо репутаційні ризики як інституція через те, що відкрита кримінальна справа. І ми зацікавлені всіляко у всебічному і неупередженому розгляді.

ПОТУРАЄВ М.Р. Дякую.

Пан Володимир В'ятрович, будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М. У мене питання до представника Служби безпеки України. Знаєте, як і громадянина, і народного депутата мене бентежить питання використання державних ресурсів і державних органів, і як колишнього працівника Служби безпеки України, директора департаменту, мене цікавить доцільність використання Служби безпеки України в справі абсолютно господарській. Де тут питання безпеки? Чи у нас вже припинилась війна з Російською Федерацією? Чи можна всі ресурси Служби безпеки України відволікти від справді важливих ідей національної безпеки, а займатися питаннями культури, оренди правильної, неправильної? І де тут компетенція Служби безпеки України?

ПОТУРАЄВ М.Р. Я так розумію, що вони мали виконати цю роботу, Ну тобто у них не було...

В'ЯТРОВИЧ В.М. За чією вказівкою і чому вони?

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Доброго дня. Заступник начальника Головного управління Служби безпеки України в місті Києві та Київській області Чайковський Ігор Петрович. Представляю оперативний підрозділ, який здійснює оперативний супровід даного кримінального провадження.

Хочу зазначити, що разом з Національною поліцією, під процесуальним керівництвом Прокуратури України ми протидіємо протиправній діяльності у сфері управління і економіки. Як вже зазначив колега, відповідно до аудиторського звіту, який був проведений за 3 роки діяльності Центру, підготовлений висновок, яким визначено, що завдяки

діям ще інших двох державних структур, Центру було заподіяно збитки на суму трошки більше 90 мільйонів гривень.

КОЗЛЕНКО І.В. Вже 90 мільйонів?

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Це тільки за 3 роки ми беремо.

КОЗЛЕНКО І.В. А звідки така цифра?

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Тому у зв'язку з тим, що ми маємо справу з державними коштами, коштами державного бюджету...

КОЗЛЕНКО І.В. Це не кошти державного бюджету.

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Ми разом з Національною поліцією. Ми супроводжуємо, Національна поліція розслідує вказане кримінальне провадження.

Що стосується проведених обшуків. Я хочу зазначити, справа в тому, що я не наділений повноваженнями коментувати матеріали кримінального провадження, прокурори, слідчі не наділили мене такими повноваженнями, але обшук був крайньою мірою. Перед тим, як звертатися до суду з клопотаннями про проведення обшуку, неодноразово направлялися листи до державного підприємства "Національний центр Олександра Довженка" про надання необхідних документів, які підтверджують або спростовують матеріали кримінального провадження. Жодної відповіді відповідно до документів надано не було.

КОЗЛЕНКО І.В. От, будь ласка, одне з них.

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Тому слідчий мав повне право звернутися до суду з метою відшукування і вилучення цих документів.

Як мені відомо, жодної скарги, жодних претензій з боку осіб, які були присутні на обшуку, ні до Служби безпеки України, ні до Національної поліції надіслано не було. Тому обшук проводився без залучення спецпідрозділу, хочу наголосити, в повній демократичній ситуації, спокійно, без галасу надали нам документи, які були вказані в ухвалі суду, їх забрали, підготували протокол і обшук був на цьому закінчений.

ПОТУРАЄВ М.Р. Колеги, що я хочу запропонувати? Дивіться, я бачу, що ситуація складна. Я хочу сказати, що ми з Павлом Миколайовичем... Ну питання студії Довженка – це питання стратегічне. Я просив би Павла Миколайовича...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Тоді комітет завтра...

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Чекайте. У нас кворум є.

ПОТУРАЄВ М.Р. Є кворум? Тоді, все, дякую.

В будь-якому випадку, я просив би Павла Миколайовича сформувати робочу групу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. У нас ще питання є. У нас питання є ще.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. Дивіться, я не заперечую, ще питання.

В будь-якому випадку робоча група має бути. Павло Миколайович як голова підкомітету профільного. Павле Миколайовичу, я сподіваюсь, що

робоча група буде відкрита. Я думаю, що пан Володимир як людина, яка розбирається, зайде в групу і хто ще захоче.

Значить, я на чому свою позицію хочу наголосити, на тому, що от у нас були зустрічі, є зацікавленість з боку дуже великих міжнародних, навіть не європейських, виробників кіно і телепродукції, з нами співпрацювати, вкладати гроші, ну попередньо, звичайно, в тому числі в державну, в державну, без будь-якого роздержавлення, в державну студію Довженка. А для цього вона має зберегтися. Зберегтися, щоб там не "пиляли" землю і не побудували нові житлові масиви.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це не про студію ми говоримо. Це Центр Довженка.

ПОТУРАЄВ М.Р. Так. А Центр, так, Центр Довженка - це інше українське надбання, таке саме, як і студія. І він теж має залишатися і державним. І єдине, що, колеги, от я хочу пояснити колегам з правоохоронних органів, що ми розуміємо, ми в комітеті тут розуміємо, що оці всі негаразди, які ви вимушені розслідувати, вони також породжуються тим, що ми з одного боку як держава кажемо - ви державні, а з іншого кажемо їм як держава, що заробляйте, ідіть і заробляйте гроші. От вам ще і план. Ми ж їм ще й план спускаємо фактично. І вони заробляють. Це ненормально. Або вони бізнес і заробляють гроші, або вони державні. А оці от, знаєте, дивні "весілля", це не те.

Миколо Леонідовичу, було запитання.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Так, в мене було запитання. Ну СБУ веде справу, так?

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Супроводжує. Оперативний супровід здійснює Служба безпеки.

(Шум у залі)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Це щось таке дивне...

ПОТУРАЄВ М.Р. Це нові штуки. Раніше такого не було, так.

В'ЯТРОВИЧ В.М. Ні, це не нові.

ПОТУРАЄВ М.Р. Не нові, так?

В'ЯТРОВИЧ В.М. Це, на жаль, досі не реформована служба, яка займається дуже дивними речами. Дуже дивними речами. Економічними.

(Загальна дискусія)

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тобто хто би не запровадив, ми особисто ніколи це не підтримували, скажу вам чесно, тому що це точно не робота Служби безпеки України. Але якщо супроводжує... Пан Козленко каже, що не він є суб'єктом угоди, а суб'єктом є Фонд держмайна. Це дійсно так?

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Так, Фонд держмайна є суб'єктом угоди. Я вам скажу більше, що до пана Козленка як до представника Центру, особисто до нього, питань поки що немає.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А чому поки що?

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Поки йде розслідування кримінального провадження, ми не можемо сказати. Може, ці питання з'являться. Тому що кримінальне провадження зараз знаходиться на ранній стадії розслідування. Повірте мені...

КОЗЛЕНКО І.В. Рік уже.

ЧАЙКОВСЬКИЙ П.І. Повірте мені, те, що багато чого ми не можемо казати зараз, але ж там багато питань інших є, пов'язаних безпосередньо із адмінприміщенням самого Центру і іншими...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Справа в приміщенні і в території, як я розумію.

ЧАЙКОВСЬКИЙ І.П. Ні. Там є багато питань. Тому вилучені були документи, на підставі яких були укладені відповідні договори. Вони зараз будуть вивчатися, буде проведена експертиза по цих документах. А далі вже буде прийматися рішення щодо інших суб'єктів державних органів влади, які безпосередньо мали причетність до договірних відносин.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Вибачте, пане Іване, а хто порушив справу, де вона була порушена? В поліції?

КОЗЛЕНКО І.В. Внесена поліцією. Слідчий відділ

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. А це ГСУ чи це хто?

ЛАШКО А.В. Ні, не ГСУ, це Голосіївський відділ.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Голосіївський відділ.

КОЗЛЕНКО І.В. Дозвольте, я просто прокоментую. Мені дивно чути, чесно кажучи, що документи вилучені у нас не як у сторони по договору, ні у фонду і ні у орендаря ви здійснювали обшук, а у нас, ми не є стороною по договору. Перше.

Друге питання. Ви говорите про якихось 90 мільйонів, я вже почув 4,2, було 6, зараз 90 і стаття перекваліфікована тепер на п'яту, частина п'ята, а не частина друга, але Київська міська прокуратура ясно 24.04.2020 року написала нам, що досудовим розслідуванням встановлено, уже встановлено, воно триває рік, а не на ранній стадії, що посадові особи ДП "Національний центр Олександра Довженка" за попередньою змовою зі службовими особами ПП "Абсолют-Холдинг" шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем заволоділи бюджетними коштами. Це притому, що кошти, якщо вже суворо дотримуватись законодавства, кошти отримані від господарської діяльності, не є бюджетними, вони є публічними, безумовно, але вони не є бюджетними коштами. І це сум'яття, я перепрошую, звичайно, мені просто здається, що можливо не дуже компетентна слідча цим займається, тому що тут навіть дефініції невірно використовують.

Мені дивно чути. Зараз ви кажете про 4 там фігуранти, вже був наступний лист, що вже Фонд держмайна і міністерство, але там же не відбувалось вилучення документів, хоча Фонд держмайна підписав документи, договори, міністерство є власником будівель, а орендар їх орендує, а вилучили у балансоутримувача, який ні підписав, ні володіє і не орендує.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Пане Іване, коли в нас відбуваються такі речі, то є якась на це причина. Як правило, це причина в тому, що або комусь подобається приміщення, або територія, або посада, або установа, або ще щось, тому що такі потужні сили задіювати для того, щоб це розслідувати,

тобто це може бути ви ця причина, може бути і не ви ця причина, бо пан Чайковський каже, що ви не фігуруєте в тій справі безпосередньо. В чому ви вважаєте, у вас є якість відчуття? Може, дійсно тоді вони отримали акт Держаудитслужби і перевіряють так, як повинні перевіряти, чи за цим є якась інша причина?

КОЗЛЕНКО І.В. Я цураюсь всякої конспірології, мені це дуже не подобається. Я сподіваюсь, що це ексцес виконавців. І судячи з дискомунікації між вашими підрозділами, очевидно, ви не знаєте просто про перебіг слідчих дій, в яких діях ми брали участь, в яких – не брали, ви повторюєте цю некоректну інформацію про те, що ми відмовлялись і не надавали необхідних документів.

Я маю надію, це рятівна для мене якби версія, що за цим ніколи ніхто не стоїть і ніяких інших інтересів, крім інтересу справді розслідувати господарське питання на рівні поліції та СБУ там немає. Але, чесно кажучи, це не та ситуація, яка культурні інституції спонукає в принципі до будь-якого реформування. Ми інституція, яка пройшла складний період, шлях реформування для того, щоб виломитися з цієї радянської ще матриці, в якій ми були ще 5 років тому. І зараз це просто дуже поганий сигнал для сектору, що будете мінятися, будете реформуватися - от вам будуть наслідки.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Чекайте-чекайте. Тут є два питання. Якщо це вам наслідки за те, що ви реформуєтесь, це одне, тоді це предмет розгляду нашого комітету. Якщо це ексцес виконавця, ми можемо вам порадити хороших адвокатів (і я сам можу це зробити), які можуть це в звичайному порядку захищати. Тобто ми повинні, ну якщо там в попередньому випадку з Музеєм Гончара прийшли люди, ну ситуація насправді зрозуміла і прозора, так. Зрозуміло, вони кажуть, це не проти вас, просто у вас взяли документи. Якщо це дійсно проти вас, з якоюсь метою - через те, що ви реформуєтесь,

ми дійсно будемо розбиратися і на цьому наполягати. Якщо це ексцес виконавця, ми вам порадимо хороших адвокатів і теж будемо допомагати. Просто питання в тому...

КОЗЛЕНКО І.В. Я не маю прогностичних, на жаль, здібностей. Ну ми єдине, на що справді зараз уповаємо, що адмінсуд, в який ми подали позов ще в липні, одразу після отримання акту, все-таки дасть кваліфікацію цим трьом порушенням, на підставі яких, власне кажучи, здійснюється кримінальне провадження. Якщо там буде, адмінсуд визнає правоту ДАСУ, ми виконаємо її приписи. Якщо не визнає, значить, відповідно розсиплеться справа. Все. Це єдине, на що можна надіятись.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Тут пан Сушко цим буде займатися, і він дійсно керує у нас відповідним підкомітетом, ми будемо підключатися, завжди готові допомогти з юридичної чи з іншої точки зору, бо зараз нам дійсно, як ви розумієте, прийняти якесь однозначне рішення... Ясно, що нам не подобається, що у вас проходять обшуки, тут ми вас підтримуємо, як і в будь-якій культурній інституції.

КОЗЛЕНКО І.В. Так, я просто хотів сказати, ну це вже якби остаточне, на завершення, що мені здається, це просто дуже некоректний спосіб комунікації з культурними інституціями. Ми є публічними інституціями. Ми не можемо переховуватися, навіть за всього бажання. До нас можна прийти, ми відкрита публічна інституція, ми можемо прийти. І немає причин збурювати суспільну дискусію навколо такого питання, дійсно дискусійного, в такий спосіб. Тобто я кажу просто тільки про спосіб, в який це було зроблено. Мені здається, що це було абсолютно надуживання владою чи повноваженнями, в цій конкретній ситуації не було причин в такий

гвалтовний спосіб, ще й виламуючи двері у фільмофонд, режимне місце, режимний об'єкт, вриватися в інституцію.

От все, що я хочу сказати. І це в проекті вашого рішення на минулому засіданні було ж, що просто треба дати оцінку, що подібні, незалежно від підстав, є підстави чи немає підстав, подібні дії просто не мають права мати місце.

ПОТУРАЄВ М.Р. Ну давайте, підсумовуючи, так, значить, вирішимо. Колеги з правоохоронних органів, шановні представники, у нас немає жодних підстав сумніватися ані у вашому професіоналізмі, ані думати про якусь вашу упередженість. Ми розуміємо чудово, що ви виконуєте свій обов'язок і робите свою роботу.

Павло Миколайович буде тримати цю ситуацію під контролем, а Микола Леонідович на завтра подумає, чи дійсно, може, варто до рішення стосовно Музею Гончара, якщо буде по тексту, Миколо Леонідовичу, воно якось зростатися, то тоді долучити ще, долучити ще ситуацію по Центру Довженка.

СУШКО П.М. Я буду керувати цим питанням, по Центру Довженка, а Микола Леонідович по Музею...

ПОТУРАЄВ М.Р. Ні, я ж кажу, Павле Миколайовичу, що це у вас залишається. Я маю на увазі, що якщо по тексту буде воно якось рішення просто з пересторогою.

СУШКО П.М. *(Без мікрофону, не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Добре, тоді, Миколо Леонідовичу, знімається моя пропозиція. Дякую. Завтра тоді чекаємо рішення по Музею Гончара.

Шановні гості, я вам дуже дякую. Дякую, що стільки часу з нами провели.

Колеги, ми проголосували за те, щоб повернутися до програми. Одне рішення!

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. *(Не чути)*

ПОТУРАЄВ М.Р. Я зараз тоді поставлю комітет на завтра на дев'яту. Тоді засідання комітету не закрите. Миколо, завтра о 9:30 ти можеш?

(Загальна дискусія)

ПОТУРАЄВ М.Р. Шановні колеги, кворум є. Продовжуємо наше засідання. Єдине залишилося додаткове питання, до якого ми вже проголосували повернутися, це Програма дій уряду. Хто за те, щоб підтримати програму, прошу голосувати.

Хто за? Хто проти? Хто утримався? Це Ірина Констанкевич. Я правильно, пані Ірино, я правильно розумію, що ви утримались?

КОНСТАНКЕВИЧ І.М. Утрималась.

ПОТУРАЄВ М.Р. Пані Ірина утрималась. Дякую дуже. Рішення прийнято.

Пані Ірино, ми вам дуже вдячні.